

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésnek és jutányosan közöltetik.

Hirlapi félévünk vége közelegetével a jövő július-decemberi félesztendei folyamért járandó előfizetésre vagyunk szíves tiszteletű bizodalommal felszólítani bátrak a két testvér hazai tisztelt olvasó közönséget. Mivel pedig az általunk is közölt fensőbb rendelet szerint a nm m. kir. udvari kincstár által a **hetenként kétszer** szétküldetni szokott hirlapok minden példányától a félévi postadíj 48 p. krról 1 frt. 12 krra, a hetenkint többször szétküldetni szokottaktól pedig 2 pforintra emeltetett: ez okból kénytelenek vagyunk az eddigi szokott félévi postai előfizetés-díjt az említett fensőbb rendelet következtében lapjaink hétszakos kétszeri szétküldetése mellett 24 pengő krral emelni. 'S minthogy a Magyarország és Erdély postaalomásának nagyobb részire még jövő félesztendőben is hetenként csak kétszer történendik a hirlap- és levél-szállítás, ennél fogva még jövő félesztendei (július-decemberi) hirlap-folyamunk hetenként, mint eddig, két ízben fog megjelenni és szétküldetni; 1848tól kedve azonban, mivel addig hiteles tudósítás szerint a hetenkénti négyszeres postajárás a még eddig ezzel nem bíró vidékekre is ki fog terjesztetni, fensőbb k. engedelménél fogva testvér-lapjaink is hetenkénti, négy ízbeni megjelenésöknél fogva, négy ízben is fognak szét küldethetni hetenként minden tájra.

Az előrebocsátottakhoz képest a félévi előfizetés boríték nélkül 's házhoz küldéssel Budapesten mint eddig 5 pengő forint, borítékosan szinte Budapesten házhozküldéssel, mint eddig, 6 pforint; — borítékosan postán 6 frt. 24 kr. pengő. Előfizetheti helyben Pesten uri utca 453dik számú Trattner-Károlyi ház első emeletén a szerkesztőségnél 's Magyar- és Erdélyországban minden kir. postahivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldre kívántató példányok iránt csupán a bécsi főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Pest június 1jén 1847.

A Jelenkor és Társalkodó szerkesztősége.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély. (Kinevezések előléptetések. Ősiség. II. Budapestnapló. Törvényhatóságok: Pest, Thürocz, és Zágrábmegyék közgyűlései; Erdélyi országgyűlés.)

Külföld. (Amerika, Portugalia, Spanyolország, Anglia, Franciaország.)

Ertesítő.

MAGYARORSZAG és ERDÉLY.

Őcs. 's ap. kir. felsége K r a y János zágrábi káptalanbeli kanonokot a báni tábla ülnökévé, B o r o n k a y Rudolfot a m. k. helytartóságnál tiszteletbel fogalmazót pedig helytartósági tiszteletbeli titoknokká kinevezni legkegyelmesebben méltóztatott.

A pozsonyi váltótörvényszéknél megüresült tollnoki állomásra K u n s c h József eddigi igtató lön érdemesítve.

A nmlgu m. k. udv. kincstár az Oláhlaposbányán megüresült k. erdőgazdálkodási állomásra O b l a t e k Ferenczet eddig marmarosi k. kincstári igazgatósági fogalomgyakorlót érdemesítve.

A g n e s y József verbovszói kincstári várnagy folyó évi május 29dikén meghalálozott.

A JOURNAL DES DEBATS 1847 június 8ki számából Né c r o l o g, mely hazánkfait is közelebbről érdekl. — Elragadta a halál azon törvényhozóknak egyikét, kinek erejnyeit, és haszonkeresetlenségét ki ki tiszteletben tartja. — Jeszenicezi Jankovits Szaniszló báró, régenten követ, és restauratió alatt ideiglenes kormányzó (préfet) június 6án meghalt Versaillesban élete 84dik évében. A de la Meurthe départment közönséges tanácsának 1814ben tagja lévén elküldetett a helybeli hatóságok által Párizsba, hogy meggyőzje a szövetséges hatalmasságok által kivetett ropant hadi adónak leszállítását ott eszközölje, mely eljárásában oly szerencsés volt, miszerint Sándor császártól először annak tetemes leszállítását, azután elengedését megnyerte. — E szerencsés siker, és azon népszerűség, melyet — szép vagyonát a szegénység mindenféle nyomorúságai enyhítésére nagylelkűen fordítván — magának szerzett, Jankovits bárót polgártársai kamarai követé jelölték ki, és a második restauratio alkalmával 1815ben elválasztották, 's Párizsba elküldötték. — Mint bölcs polgár minmindenkor a közigazgatás javítását tárgyozó szállyokra, valamint a politikai kedélyek lecsillapítására, és a régi monarchiának a képviselési rendszer alapjani szilárdítására szavazott. — Mint önzés nélküli polgárnak a jóvendőség előtt is fent maradand azon érdeme, miszerint ő volt legelső, ki azon indítvánnyal lépett fel a kamrában, hogy minden követ, ki oly hivatalt nyer, mellyről elmozdithatik, új választás alá essék — ezen indítvány ugyan akkor el nem fogadtatott, azonban későbbben törvényt vált.

Jankovits báró megszünt törvényhozó lenni, a midőn 1830ban a kamarák szét oszlottak. — Néhány hónappal az előtt egy rettenetes csapás érte az ő legkedvesebb érzéseit; egyetlen — ritka tulajdonságokkal felruházott — fiától egy véletlen eset vadászat közben megfosztotta; — e szerencsétlenség óta, mely az egész vidéket mély gyászba döntötte, Jankovits báró minden munkásságtól visszavonta magát, és életének hátralevő éveit a keresztén szeretet folytonos gyakorlatának szentelte. Gróf V a r r e n E d.

Ő s i s é g. II.

Törv. könyvünkbe befoglalt adományozási rendszer második kelleke: hogy az a vagyonra tökéletes tulajdont ad, kivéve vagy megszakadásból, vagy bünből eredő visszavesztést a koronára; — és mással nem terheltethetik, mint a haza védelme kötelességével.

Hogy ezen biztosítás, vagy donatiói minőség nem egyéb cifra szónál, az a közelebbi számunkban előadottakból is világos; hol begyőzve van, miszerint a nemes ember ősi birtokának tökéletes bizottságú tulajdonosának magát soha se vallhatja. Mi a terhet, vagyis a haza védelmeérti kötelességet illeti, erről e helyt igen is akarunk pár szót szólni.

Az ősiség rendszerével saturált adományozás tehát a nemes embernek tökéletes (?) tulajdont ad, 's az innét származó javak élvezeteért egy terhet ró fel az adományozottra, és ez — a haza védelmének kötelessége. Ha azonban a mostanikor katonáskodó rendszerét veszítjük, nem úgy tűnik é fel, miszerint e' teherben a nemes ember még azon esetben sem osztozhatik, háhár őszinte becsületes akarata volna ebeli tartozásának eleget tenni. A hadtudomány is — miként minden egyéb ész-találvány — a civilisált világban mindinkább kifejlődvén legujabban a tökély azon fokáig jutott, hova az insurrectionalis hadak, mellyek évtizedeket esendes pihenésben, kellemes semmit-tevésben töltének, legfőlebb az új szitaként szegen csüggő, és rozsdásodó ősi fegyverre vétve néha — néha egy avitukus pilanatot, mellyben a bajnoki tűz egész lángja ellobbant; — teljes erőfeszítés mellett sem juthatnak. Nem nagy erőköedésbe kerülne ezt elvitathatlan hitelességű példával támogatni; ezt azonban tenni már csak azért sem akarjuk, mert a világhírű győri retráda nem épen őcska krónikák lapjairairatott meg elenyészhetlen betűkkel.

A kortól hasonló elmaradást maga az ország is megismeré, 's elfogadá az állandó katonaság eszméjét, elismervén annak a haza védelme iránti, 's a közbátorság fenntartása tekintetéből szükségét. Ez okból évszakonként szavaz pénzt a katonaságra, természetvényeket annak élelmezésére, előfogatokot tova szállítására, 's végre embereket ezeneként az ilyen hadak kiegészítése, vagy alkotására. Ez tény, tán nincs országgyűlés, mellynek okiratai közt III. Károly óta nyomát nem lelnek; 's ha valaki épen nem találná, vagy azt keresni restelne — mert ilyenek sem hiányzanak az ősiség emberei közt — nézze a napi életet, 's ennek igen is napvilágitotta terén tapasztalatokat szerezhet, mellyek minden kétséget legyőzhetni fognak. Az 1840ki országgyűlés 38 ezer embert ajánlott a sorkatonaság közé adandót, 's szolgálati idejét tíz esztendőben állapítá meg; nem különben az évenként fölüli egy millión rugó deperditát, mi a katonai élelmezés következtében háral az adózó közönségre — a megajánlott contributió összegébe bé nem tudá.

És itt meg nem állhatjuk, hogy kérdést ne intéznénk az ősiség pártolóihoz: avagy ha a nemesség az állandó katonaság szükségét elismeré, azt a megkivántatókkal támogatni ajánlkozott, miért nem lépett — vagy ha eddig nem lehetett, miért nem lép ezen ajánlatában minél előbb azon térre, mit számára az igazság jelölt ki.

Hiszen főlebb fejtett ki, hogy az adományozás, 's általában az ősiség tökéletes tulajdont ad(?) és csupán a haza védelme mellett kötelességgel terheltethetik. Avagy eleget tesz e' a nemesség korunkban ezen kötelességnek? Nem tesz, és nem is tehet, meg nem is szabad eleget tennie.

A katonatartási pénzt az adózók fizetik, a katonaságot az adózók élelmezik, azok tova szállítását az adózók eszközlik, 's végre azon karokat, mellyek a hazát, trónt, és népeket megvédik, szinte az adózók állítják ki, e' szerint azon egész terhet, mit az ősiségi törvények a nemességre rónak, egy véletlen fordulat által

azon néposztály viszi, mellynek de jure ősei nem levén mégis ősi kötelességeket kénytelen teljesíteni.

Ezekből világos, miszerint nem teljesithetvén többé a nemesség azon kötelességeket, miket az ősi törvények bizonyos elvezetekért rája szabtak — nehogy a polgári súlygyen megzavartassék — szükséges a felcseréltszerepeket vagy eredeti személyeiknek visszaadni, vagy — mivel ez célhoz legkevésbé vezetne megszüntetni az okokat is, melly csak monstrosum causatum-ot eredményezhetnek.

A nemes ember nem védelmezi a hazát, sőt e' védelem terhének viselésébe legcsekélyebb mértékben sem folyik be — illő: hogy az ősi javak kizárólagos birtokosa lenni megszűnjék, egyenlő jogot tarthatván azokhoz mindenki, kit érdem, képesség tehetség, 's b. arra alkalmasnak bizonyitnak.

Még tetemesebb anomalia tűnik ki a harmadik keltekből, miszerint az ősi birtok a nemzetségtől elidegenithetlen. Azonban, mivel már akkor átlátták az illetők; hogy a nemzetség eszméjének a fenálló nemzedéket feláldozni nem lehet, tehát megengedetett a valódi okon alapuló elidegenítés, és elzalogosítás.

Ezen ősiségi motivumot az újabb törvényhozás már annyira megdönté, 's a napi gyakorlat annyira avassá tevő, hogy — ha az ősiség egyéb természettel nem bírna is, ez egy elég arra, hogy ama rendszer még az ő századokban felállított épségét a tizenkilencedik század második felibe át ne vesse. Avagy — miként a főnebb érintettük röpirat derék szerzője említi — mikép törvénykezhetni ott ősiségi alapok nyomán, hol a birtoktagosítás 's törvény által kimondva van; pedig ezen tagosítást az ország gazdasági haladása, és emelkedése igényli, 's minthogy ezen igyekezet legtetemes gátot ősiségben talál, igen átlátható dolog, hogy azon országos emelkedésnek gátlója leginkább az ősiség, ergo delendam esse censemus.

De még hathatósabban szól e' thema mellett az 1836ki és 1840ki törvény, melly az urbéreszek állapotát rendezvén ezeknek e' rájuk esett, 's általuk haszonvételeg birtokolt telkek örök megváltását megengedi. E' szerint törvény mondja ki az ősi birtokok elidegenithetlenségét, törvény akarja: hogy azok — valódi okon alapuló elidegenítés, vagy elzalogosításon kívül — más, mint ugyanazon nemzetség tagjaira ne szállhassanak; és ismét törvény akarja: hogy a paraszt az általa mivel telket, mellynek törvényes, és egyenes tulajdonosa eddig a földesúr volt, magához válthassa örök áron. E' pontnál csakugyan kérhetni a röpirat nyomán: mi sikere — az ősiség rendszerét tekintve — a viszszerzési pernek ott, hol a birtokos a peres birtok urbéri részét a követelő hire 's tudta nélkül — örökösen és törvényesen megválthatta, pénzzé változtathatta? — Méltó és mindenek előtti tehát azon kérdés: vajjon minő azon rendszer, melly egy részről az elidegenített ősi birtok viszszerzését nem annyira megengedi, mint inkább kiegészítő részének állítja; más részről pedig a kijátszásnak törvényesen zárt kaput nyit? Nem egyéb a legszembetűnőbb következtelenség — ha nem gunynál? És állhat e' csak egy percig is a nélkül, hogy a nemzet kitűnőbb felekezetét végképen el ne erkölcstelenítse?

Nemkülönben halálos — orvosolhatlan sebet ejtett az ősiségen a kisajátításnak törvénybe igtatott eszméje, és pedig egyetemben az urbéri örökvaltság elvileg: miszerint a magyar birtokrendszer azon vezéreszméje ellenére, hogy a birtok a nemzedéknél maradjon, vagy ha ok nélkül idegenített el, ismét természetben viszszerzáljon — már vagynak törvényszabta felállított esetek, mely-

lyekben a nemzedékek kárpótlással — pénz-
zel kell megelégednie. Nem áll tehát többé a rendszernek
fő elve: hogy a nemesi birtok az ingó irányában minden be-
csen fölüli. És valóban, ha lehet urbéri állományt törvény-
szerűleg örökre pénzért megváltani, vagy valamely közhasz-
nú intézet — vagy vállalatra az ősi birtoknak egy részét is-
mét pénzért elvenni, minő következetlenség a czélszerű, s
a birtokost boldogítólag megfizetett eladás megerősítet-
hetését megengedni!

Ősiségünkről szóló egyéb törvények illusorius álla-
potáról is lehetne az újabb kor törvényiből hasonló antido-
tumokat felhozni; helyrővidsége miatt azonban ezt majd kü-
lönös a p p e n d i x b e n irandjuk meg, itt csak a földmí-
velés, ipar, és kereskedésről akarunk jó szándékkal emlékezi-
ni, s tehetségünk szerint kimutatni: mennyi előny! és ha-
szonnal! vannak az ősiségi bilincsek ezen haladási forrás-
sínkra?? Ezekről azonban a közelebbi számban. — abc.

BUDAPESTI NAPLÓ.

A' dicséret osztogatásban mindenesetre szűk markuk
leszünk, de a' hol szükséges, megadjuk mindennek a' magáét.
A' közinséget érezte minden ember, de legelőször észrevet-
ték a' könyvnyomó-segédék, az általuk kiszedett hírlapok-
ból. De hagyján az az inség, mellyet írásból tudunk; nyo-
masztóbb ennél az, mellyet a' déli haragszóra erszény-
nyünkön veszünk észre. Így jártak a' nyomdai személyzetek is.
Legnagyobb örömiünkre szolgál elmondhatni, hogy *Landerer*
és *Heckenast* urak több száz forintnyi segédelmet nyújtanak
dogyóknak. Hála és köszönet az ily emberbarátoknak. —
Mi pedig sietünk a' fővárosi nyomdák a' jótéménynek e-
le g u j a b b k i á l l i t á s á b ó l e g y i n g y e n p e l d á n y n a l
szolgálni, kérvén, hogy nyujtsanak nekünk al-
kalmat egy ennél újabb kiadásra, s mi ezer örömmel
fogjuk megnevezni a' nyomdát, honnét az ily jótékony
napvilágot látott.

Tegnapelőtt egy csónak fordult fel a' Dunán, hét ember
közül négy mentek meg. Itt ugyan megálhatnánk, és új-
donságiról fájalmunkban megmoshatnók a' dunai rendő-
séget — ha volna! de minthogy nincs, hallgatunk, most a'
Dunát meg nem foghatjuk, de megsem vágthatjuk. Azonban
ha a' rendőség azt hiszi, hogy van valahol a' Dunán mentő-
csónok, próbáljon a' Duna közepéről a' Dunába pottyanni, s
ha bele nem fül, bátran meghazudtolhat bennünket.

Nemzeti színházunk látogatása mióta a' drámai ügy meg-
bukott, mindig érdekesebb kezd lenni, mert a' gondos
igazgatóság akkor lepett meg bennünket balleti
érdekességgel, mikor az egyik tánczosnó a' legér-
dekesebb állapotban van. Köszönet az igazgató-
ságnak, hogy kiválasztá az időt, mikor legolesőbb az ér-
dekeség!

A' Honderüt figyelmeztetjük, hogy mióta a' marha-
husnak ára egy krajczárral alább szállott, ö k ö r s z e m h e-
lyett inkább velővel lássa el magát.

Kérjük alázatosan a' rendőrséget egy csekély kis fá-
radságra, tekintsen ki néha a' piacra, nem nagy fáradságá-
ba kerül a' városháza körül a' g o m b á k a t megtalálni — s
ha ismeri az ártalmas gombát, sziveskedjék annak árultatását
megtiltani, nehogy ismét nyolcz urfit tánczoltasson meg, mint
megtette egy nevezetes vendéglőben. Minthogy pedig ezen
ifju uraknak megártott — csodálatos! — másnak is könnyen
megárthat.

Az új-világ utcában van mondják — egy kurta koc-
ma, hol uri vendégek is megfordulnak, mikor a' koc-
ka néha rosza fordul; ezen urfiak közül egyik mindig in-
gyen eszik. A' titok ennyiből áll: a' kocsmáros urnak a' feje
egy időben a' tőkhöz talált ütődni, s azóta azt sem tudja, fié
vagy leány! s ha egyszerre négy ember is fizet, s ha — tegyük
fel — mindegyik egy huszast ad neki; a' világért sem tudná,
hogy öt huszast kapott é már, vagy négyet? Ilyen mester-
ségesen csinált zavarban az egyik sohasem fizet, hanem rá
kiált a' kocsmárosra, hogy a' huszastól már neki is adjon
viszsa; mire az együgyü ember pontos: n vissza ad, — s
minthogy az urfi egyszerre két bört is huz egy rókáról, tehát
csak a' levest és a' z u s p á j z t mondja be, mi alig teszen
husz krajczárt, s így még készpénzben is harmincz krajczár-
nyi nyeresége van! — Így megy ez mindennap, tegnap is,
ma is, azelőtt is, ezután is!

A' nemzeti színházba jár néhány ember, járhatna oda több
is! — Ezen néhány embernek nagyon tetszenek a' támlás szék-
ek — nem rosz gusztus — ezen támlás székek pedig azon jó
természettel bírnak, hogy nem harapósak, s békén ülnek,
akárki alatt nyögjenek; de vannak esetek, hogy a' támlás
székeken ülők képéből úgy kilátszik a' huszonöt garas, hogy
szinte megmondaná az ember, hogy két garasokban fizet-
ték a' bementi díjt, s mind e' mellett is ö k ü l n e k f e l a' m a g a s-
ra, és nem az, a' k i a' székért megfizetett. Egy ismerősünk
jött a' napokban ilyen zavarba, ki egész előadás alatt azt szá-
moltgatta, hogy vajjon ő fizette é meg az árt, vagy más? de
mire már tisztában volt magával, vége volt a' darabnak, — az
urfiak pedig nevetve hagyák el ülőhelyeiket. Talán máskor a'
nevük is eszünkbe jut.

Minthogy már a' színháznál vagyunk, még egy urnak
könyörgünk alázatosan, hogy máskor kutyáját hagyja ott-
hon, mert itt nincs kutya-komédia; másnak pedig kevés
kedve van a' lába alatti mulatságot ellőrn; vagy ha még egy-
szer ehet hoz magával, kössön a' nyakára bilétet, hogy
üljön helyére, vagy maga mellé ültesse a' zártszékre.

A' multkor már említők Tompa Mihály verseit; mellyek-
re ujjal figyelmeztetjük az olvasó közönséget; a' gazdag
beltartalomhoz a' külső is illőleg van alkalmazva. A' Beime-
félényomdának dicséretére válik e' gyönyörű kiállítás, melly
még eddig a' magyar irodalmi művek közt páratlan szépségű.
Ára 1 ft. 30 kr. pengő. Ugyanezen nyomdából kerültek ki
Lisznyay Kálmán „Tavaszi dalai”; esinos versek, kedvesek
mint a' tavasz, érzelem mélységgel! Ára a' kötetnek 20 kr. pp.

Degre, mint halljuk, legújabb darabját a' színházról
viszsa vette! Az okot mindenesetre ő legjobban tudja: annyit
azonban hiszünk, hogy nem örömeiben vette vissza!

Saját magunk érdekében kérjük T. — K. I.
uri-utczai háztulajdonos és könyvnyomató urat, hogy legu-
jabbban tett házépítése körül nagyobb figyelemmel méltóz-
tassék lenni; mert tegnap az utca-felől vigyázatlanságból
lejtett kő-darab majd agyon csapott bennünket. Már csak
azon okból is figyelmet kérünk, minthogy házában irodalmi
dolgokkal foglalkozó emberek jó nagy számmal járnak, s ha
már az írők kenyérrel dobálják a' könyvnyomatót, nem sze-
retnének kővel viszszadobattatni. Nekünk csak egy házunk van,
a' melly két lábón jár, és egy darab téglá is elég neki, hogy a'
más világon kapjon h á z h e l y e t.

Az idei fűrdőszak Fűreden igen élvezetes lesz, miután
lőbb: nevezetes családok, élénkíteni akarván a' mulatságot,
Egressy Béni zenebandáját az egész szakra megrendelték.
Mult évben, többen elmaradtak magyar zenének híjánnyá miatt,
miezennel a' legjelesebb zenetársasággal pótolva van: s bi-
zonyyára kitűnő élvezettel látandja el magas megbízót.

A' budai hegyek elnevezése nagy lakoma mellett a' bu-
dai hegyekben tegnap tartaték meg.

Hogy a' nemzetek előmenetelének induló pontjai az is-
kolák, látják azt azon a' társaság javára törekvők, kik az is-
kolai nevelést és tanítást ügyekeznek az eddigieknél fogana-
tosabbá és célirányosabbá tenni. Erre nézve egyik terveket
készít a' tanításra s nevelésre; másik tanítókat képező s kis-
dedovó intézeteket alapít; 3dik közelebb kívánván járni a'
dologhoz, kézikönyveket ír tanítók és tanulók számára. Mind-
ezt egy nézhetni, mint ugyanazon egy áldáshozó czérra tö-
rekvő érdemes egyedeiket. Ezek egyike szentesi idősb lelkí-
pásztor és esperes Kis s Bálint is, ki a' felügyelése alatt levő fu-
és leány iskolák számára közelebből készítet, a' közél-
letre ható, a' gyermekekkel is könnyen megértethető, három
kis czélszerű könyvecskét, ily címek alatt: I. Első évi
o k t a t ó, az írás, rajzolás és olvasás kezdetének abécze-
jével, 1847. 2dik bővített s megigazított kiadás. A' kettő-
nek ára külön kötetben, 16 kr. pengőben. II. N ő i t a n,
vagy az asszonyi nevezeteseb munkák és köteleességek tudó-
mánya, falusi leányok és fiatal asszonyok hasznosítelére.
3dik kiadás, 1847. Ara kemény borítékban 12 kr. pengőben.

III. Falusi földmivelőket oktató, emberi, társa-
sági és keresztyéni köteleességek teljesítésére és szokott
munkáknak helyesen és hasznosan való folytatására, elbe-
szelések, kérdézőkördések és mutogatások által. 1846. Ara
kérmény kötetben 16 kr. p. ben. — Ezen köz helyben hagyást
nyert kis könyveket már mult évben jó előmenettel szerel-
tattak sok iskolai növendék elannyira, hogy kik ezek szentel-
tanítottak, azok figyelmezőbbek, értelmesebbek s jobbaknak
is tapasztaltattak, mint a' régibb szokás mellett maradtak.
— Az értelmes, szelid erkölcsü, ügyes, munkás község le-
vén a' haza jóllétének alapja; mindazon egyházi előljárók,
papok, tanítók és szülőknek tehát, kik gyermekeiknek jó er-
köcsökben s az életre ható tudományokban előmenetel-
ket szivükön viselnek, méltán ajánljuk ily figyelmökbe a' ne-
vezett kis könyveket, mellyek megszerezhetők Pesten: Eg-
g e n b e r g e r J ó z s e f é s f i a m a g y a r a k a d e m. k ö n y v -
r u s o k n á l s á l t a l o k m i n d n h i t e l e s k ö n y v á r u s n á l a' k é t m a g y a r
házában. (Beküldetelt). —

Hiador megérkezett, s mint legújabb nyilatkozatának
olvasása után meggyőződhetünk; a' nevezetes Hiador-Szig-
ligeti pernek hihetőleg vége szakad. Hiadornak legelső nyi-
latkozata félreértelett, mert Hiador kérdésben forgó művét
ki akarván nyomtatni, ezen nyilatkozata nélkül könnyen pla-
giatoma mondhataték, miután az ő és Szigligeti darabjái-
nak ugyanazon egy és hisztória alapja vagyon. — Csak ör-
vendenünk lehet a' kibékülésnek, mert egyuttal vége leend
azon s a j á t s á g o s v a g d a l ó z d á s o k n a k i s, mellyeknek Hiador
a' Honderűnek ügye miatt „t e z s i d ó d n a k ” k i t e v e
volt. ☉

TÖRVÉNYHATÓSÁGOK.

PESTMEGYE. A' másodnap vagy is junius 9dikén
tartott közgyűlésnek majd kizárólagos tanácskozási tár-
gyát a' főispánok s ezek helyetteseinek a' törvényszékekeni
elnökségek kérdése tevé. A' 9 órakor megnyílt ülés
délutáni 5 óráig tartott folytonos éberség s élénk vitako-
zások közt; szónokoltak 8 óra lefolyása alatt összesen 41-
gyen, ezek közül 28 az ellenzéké s 13 a' conservatíveké
volt. Hallgatóság egész a' gyűlés végeig számos, s egyes
közbekurjantásokat kivéve példás nyugalommal kíséré a'
leghalkabb s logikátlanabb beszédeket is. Ezen eredvény
főispánhelyettes okszerű elnökösködésé sa' l e k e s a l i s p á n o k
erélyességének tulajdonítható. A' karzat felét ez uttal is a'
közügyeket szives részvétellel kíséző hölgyek tölték be, kik
néha még tapsoltak is.

A' szönyegre hozott tárgy kellőbb érthetősége végett
m. alispán előadása nyomán meg kell jegyeznünk: miszerint
az adminisztrátorok elnökösködési kérdését még a' mult évi
augusztusi gyűlésben Szabolcsmegye levele idézte elő,
mellyben e' megye azon sérelmét közli, s ennek pártolásá-
ra hja fel Pestmegye rendeit, miszerint törvényes jogaik s
fenálló ősi szokásokhoz ragaszkodva az új rendszer szerint
megyékbe kinevezett adminisztrátor a' törvényszékekeni bí-
ráskodástól eltiltván, ezen határozatot a' fóm. udvari kan-
cellária megsemmisítettnek jelenté. Pestmegye rendei Szabo-
lcsnak illetén intézkedését már akkor helyeselve saját
jurisdictionjokra nézve határozatilag kimondák: mikép Pest-
megyében főispánok s ezek helyetteseik eddig sem elnö-
kösködén, azt entul sem tehetik s mivel némelylek elő-
adásából kitűnt: hogy b. Prónay Albert o' m l g a, mint e' me-
gye akkori főispán helyettese egy ízben csakugyan elnökös-

ködött, a' rr. az ott és akkor eljáró bírakra és tisztviselők-
re kimondák a' roszalást s megújíták a' még 1834ben ho-
zott azon határozatukat, miszerint a' megye törvényszékén
a' főispánhelyettes sem mint elnök, sem mint bíró részt
nem vehet. A' nm. helytartó tanács ezen megyei határozat-
ot a' f. eszt. januári rendk. közgyűlésben felolvasott intéz-
vényénél fogva megsemmisíté, okul hozván fel, miszerint az-
on határozat, melly az adminisztrátor nem elnökösköde-
téséről szól, — nem levén a' kormányzéknek az 1837diki
jegyzőkönyvek fölterjesztve, mint mellyekbe — mint me-
gyei statutum azon határozat is igtatva van — tudomásá-
ra nem juthatott. Az intézvény ezen hivatkozására a' megye
másod főjegyzője előadá a' rendeknek, miszerint a' kérdé-
ses határozat tartalmazó jegyzőkönyv a' nm. helytartóta-
nácsához igen is fölterjesztetett, minthogy ennek elvitathat-
lan nyomai feltalálhatók a' nádori irodában. A' rr. tehát ezt
s előbbi feliratukban kifejtett okait ismételve a' nm. hely-
tartótanácsához ujjal felírtak.

Igy álltak a' dolgok, midőn a' folyó közgyűlés fené-
rintett napján a' nm. helytartótanácsnak egy intézvénye ol-
vastatott, mellyben az 1837ki jegyzőkönyvek állított fölter-
jesztése valótlanok állittatik, miért is annak pótlólagos föl-
terjesztése kívánatik; s addig míg e' tárgyban k. k. leirat
érkezik magukat az engedelmesség szabályihoz tartásák. —
Ezen intézvény után olvastatott ama k. k. leirat, melly
az intézvényben említették mellyben ő fels. komolyan ros-
szalja Pestmegye rendei kérdéses ügybeni eljárását,
melly a' leirat szerint nem egyeb, mint a' fenálló s ide vo-
natkozó törvények hibás magyarázata s a' gyakorlatban
volt szokás tagadása; egyszersmind az adminisztrátori bí-
ráskodás indokaul említették, miszerint azok hivatalukbai
igtattatásuk alkalmakor bírói esküt is tesznek, mi főlöleg
lenne, ha illetén tisztet számukra nem biztosítának a' tör-
vények. — E' felolvasások után N. I. főjegyző előterjesz-
té, miszerint a' kérdéses 1837ki jegyzőkönyvek fel — vagy
nem terjesztése iránt hivatalbeli társa Által tett figyelmeztet-
tés nyomán megjelent a' nádori irodában, hol az illető hiva-
taltokok közre dolgozásával csakugyan feltalálta ezen jegy-
zőkönyveket, még pedig hármaz számbetűkkel jegyezve,
mi világos jele annak, hogy azok mind nádor ő fensége —
mind a' nm. helytartó tanácsnál, mind pedig a' fm. udvari
kancellariánál bemutatattak, általok azokra semmi észre-
vétel nem tétetvén, helyben is hagyattak. Ennyi mondatot
el az intézvényre, s a' jegyzőkönyveknek valóságosan meg-
történt fölterjesztésére.

Mi magát a' kérdéses tárgyat illeti, erre nézve Ny.
P. másod alispán tevé az indítványt, ki a' leiratot és intéz-
vényt együtt vélte tárgyalandónak, minthogy egyik a' má-
sikra levén alapítva, kölcsönös kapcsolatban állnak. A' nm.
helytartótanács eddig is azon meggyőződésű levén, hogy az
adminisztrátoroknak Pestmegye törvényszékén nem elnö-
kösködéséről szóló határozat jóváhagyása alá nem ter-
jesztetvén ellene nem is tehetette meg észrevételét mint kor-
mányhatóság. Ezen hitben értesíté a' dologról az udvari
kancellariát s ez által ő felségét is; honnét ezen értesít-
vényre alapított a' most felolvasott leirat. Minthogy pedig
a' megye említett határozata mind a' három hatóságához
fölterjesztve volt, s azotóló semmi ellenészrevétellel nem
kiszértetvén helyben is hagyatott, igen világos következés:
hahogy ő felségének kegyelmes királyunknak ezen mege-
lőző körülményeket egy alázatos felírásban felterjesztendi
a' közgyűlés, azon esetben a' roszalás még meg is
változhatik. Ezen felírásban szóló kifejtendőnek javaslaná
azt: hogy az elnökösködés s bíráskodás gyakorlata a' tör-
vényszékeken egyenesen a' rendek mellett bizonyít, mi nem
enyészhetik el az által, hogy a' megyének volt adminisztrá-
tor a' egy ízben véletlenül a' törvényszéken — minden továb-
bi ide vonatkozó jogképezés vagy követelés nélkül megje-
lent, s ugyanott a' jelen voltak szives deferentiából elnöki
székkel tisztelék meg; mert ezt a' nevezett főispánhelyettes
a' megye világos statutuma ellen tevé, mit pedig az 1723:
58 törv. czikk nyomán főispánok úgy, mint bárkinék is
tisztelethen kell tartania. — Nemkülönben megemliten-
dők vélné szóló alispán ur még azon törvényeket, mely-
lyek nemesak az adminisztrátorok, de maguk a' főispánok
bíráskodását is kizárják: ilyenek a' számosak közt az 1613:
14d. törvény, melly törvényszéki bírónak csak választott
bíró ismer, holott a' főispán választás alá nem esik; az 1723:
56; melly a' főispánt a' megye moderátorának jelenti ki, de
nem bír áj aul; így lehetvén csak értenia'
j u s t i t i a e a d m i n i s t r a t i o n i s c u r a m h a b e a
a n t k i t e t t e l. A' megyei törvényszéken jelen lehetőkrol szó-
ló 1723: 28 törvényt; melly a' főispánról, mint oda nem tar-
tozóról mélyen hallgat; s végre a' legújabb 1840: 22dik
törvényt, melly a' nemesek csődpereiben bíráskodást a'
megyei törvényszékekre ruházván ezek elnökeül egyene-
sen az alispánokat jegyzi ki. Mindezen törvényes moti-
vumokat az ő felségéhez intézendő feliratban megemlített ki-
vánván szóló, egyszersmind javasolja, hogy annak szer-

kesztésére egy küldöttség bizatnék meg könnyítendő N. I. főjegyző uron. Ezen javaslathoz még az utána szólott törvénytudó, E. S. kívánta adni azt, hogy kerestetnék ki a leültárban dicsőült nádor ó fenségének, mint e' megye örökös főispánjának azon levele, melyben a' hozzáfolyamodókat egyenesen a' megyei törvényszékhez, mellynek elnökei az alispánok — utasítja.

Ezen indítványra vonatkozólag a' másik párt jelen volt **13** egyede nem nyilatkozott ugyan egészen ellenzőleg — többnyire mindnyájan helybenhagyván a' felirást, de azt kevés kivétellel sürgeték: hogy habár felirás határozatik is ezen gyűlésből, főispánhelyettes ó ngát még se akadályoztassae felirás az elnökösködhetésben; mert e' leiratnak ó felsége neve sajátkezűleg van aláírva, az ó akarata, hogy elnökösködjék a' helyettes, mit ennél fogva akadályoztatunk nem szabad. A' gyakorlatot szinte említék, egy szónok szerint Pestmegye egyik adminisztrátora már **1723** előtt elnökösködött a' törvényszékeken; sebahaj az; ha azóta mindig alispánok elnökösködtek is. Kifejtettét syllogistice: hogy a' megyékben a' táblabíráknak van bíraskodási joguk, tehát bíraskodási joggal bír az egész ország; ha tehát az egész ország bír; birnia kell azzal a' főkorm.nak is. M.ország megyéji egymástól nem különböznek, egyenlő alkotványra építették azoknak szabadságai: mivel pedig vannak megyék, mellyekben az adminisztrátorok elnökileg bíraskodnak, tehát így bíraskodnak az egyenlőség eszméjénél fogva Pestmegyében is. Elolvastatt az **1659:68d.** törvény is, hol áll: *comites stb. per homines suos; innét magyaráztattott*, hogy a' helyettesek, bíraskodhatnak. — Különbö egy fő conservatív szerint ezen egész dolog nem egyéb conflictusnál a' kormány és megye között; kérdés csak az: mellyik stadiumán van már, s nem kell e' más eszközökrül gondoskodni, mi alatt az országgyűlés értetik. stb.

Ezek ellenében az ellenzék **28** szónokai által elmondott: mikép az usus egyenesen a' nem elnökösködhetés mellett szól, mert folytonosabb, gyakoribb s ugyszólván mindennapibb az alispánok elnökösködése, mint a' főispánoké, vagy helyetteseké; ezen usust törvényes erejűvé tette az **1840:22d.** törvény, melly a' már fenálló törvényszékekről szólván azoknak elnökiül az alispánokat tüzte ki. Mi alkotmányos ország nemzete vagyunk, mellyben nem leiratok, hanem törvény által történik a' kormányzás, s van a' törvényhatóságoknak repraesentationalis joguk, mellynek utján a' k. fejedelmet a' dolgok valódi állásáról alázatosan értesíthetik, s ekép a' már kiadott rendeleteknek törvényekhez i domitását eszközölhetik; mindez folyamodás utján történik, engedetlenség tehát nem forog fen. Igaz — hogy Magyarhon megyéji egyenlők, alkotmányos szabadságaik azon sarkitörvényekre alapították; s épen ezért, mivel vannak megyék, hol a' főispán és helyettese nem elnökösködhetik, illő — sőt az ellenfél logikája szerint következetes is, hogy egy megyében se elnökösködhesse. — Magyarország megyéinek van bíraskodási joga, ez tagadhatlan, de bir illyennel a' monarchia is, midőn a' megyei tisztek választásánál a' főispán, vagy helyettese mint elnök jelen van. Törvényben van kimondva megyei bírakra nézve a' választás elve, mi megszegetnék, mihelyt a' főispán, vagy helyettese a' törvényszéken — mint nem választott tisztviselő, bíraskodnék. stb.

Hosszúra nyulván a' tanácskozások, s a' tárgyi is kilevén merítve elnök ó nsága a' határozatot a' többség akaratára szerint kimondá: de egyszersmind tudatá: hogy ó a' törvényszékeken kíván elnökölni. Ez ellen a' két alispán igen értelmes és higgadt előadást tartott, megemlítvén az **1723:58d.** törvényt, melly szerint a' közgyűlési határozatok mindenkit egyiránt köteleznek, s azt senki sem változtathatja meg. Főispánhelyettes nézetében pártolák a' jobboldalról ketten szinte kijelentvén, hogy ók, ha főispánhelyettes által hivatni fognak a' megye törvényszékére, habár ellenkező határozata van is a' rendeknek — még is meg fognak jelenni. Voltak, kik actiót sürgettek; a' többség azonban ezuttal is a' higgadsági téren maradván, saját fejezve ki az illyetén nyilatkozatokon, mit Pestben előreláttak — határozák: hogy a' főispánhelyettes Pestmegyében nem elnökösködhetik, elnöksége alatt minden táblabíró és megyei tisztviselőnek tilva van a' leülés; egyébként pedig e' tárgyan István cs. kir. főhg ó fenségéhez, a' megye valóságos főispánjához felirat intéztetik. A' feliratok szerkesztésére megbízandó választvány kinevezetvén az ülés délutáni öt óraker elosztott.

TURÓCZMEGYE. Főispáni elnöklet alatt majus **25**-kei közgyűlésünk megnyitvátván, legelőször is bevett szokásnál fogva a' mult két közgyűlés jegyzőkönyvei olvastattak fel. — Midőn azon kérdésre került a' sor, melly az inégeskedők tartására ajánlott ötezer frtrul szól, a' főispán számonkérőleg felszólítá az illető tisztviselőket: vajjon s mennyire jártak már el a' rájuk bízott kötelességben, egyuttal azoknak ezen kötelességteljesítésben erélyes eljárás

szoroson meghagyván. Ez elnöki intésnek igen nagy erkölcsi hatása volt a' közvéleményre, mert gyűlés előtt imitt amott ollyhírek kezdtek szállongni, mintha némellyek ama segedelmi ajánlat ellen e' gyűlésen ki akarnának kelni. Hála és köszönet az emberiség nevében ezen nemcsak buzditó de egyszersmind résztvevő felszólamlásért.

Olvastattak ezután a' magányosok ügyeiben érkezett udvari rendelvények, ezek egyike bizonyos irományok későbbi felterjesztése miatt mint hanyagokat korhol: mire felirunk, hogy mi annak bizony oka nem vagyunk, hanem magok a' felek, jelesül pedig az, ki legfelsőbb helyre folyamodván s folyamodványa következtében az irományok felküldendők lévén, ó azokat magánál tartóztatta, sőt nyomukba csak egy előbocsátott szoros vizsgálat után jutottunk. Itt azonban nem hallgathatni el egy kis észrevételt, t. i. hogy ha az értesítő rendelet következtében körülbelül félészendő alatt fel nem küldetnek az irományok, azonnal s mindannyiszor emlékeztető parancs szokott érkezni; ezen irományok iránt azonban, jöllehet az értesítő parancs körülbelül **1841d.** évben adatott ki, semmi emlékeztetés azóta nem történt. Az intézvények közt érdekeseb tartalmuak következők: a) A' zsidók a' kereskedéstől nálunk évek óta csak igen csekély összeget fizettek s ez is rájuk csak ideálter vetetett ki, miután tehát addig is, míg egy előbocsátandó összeírás szerint kereskedési vagyonukkal aránylag megrovatnának, folyó **184¹/_{re}** ezer ft vetetett rájuk a' házi pénztár szükségire; a' zsidók e' miatt a' nm. helytartó tanácsnál panaszt emelvén, ezen kivételt elhatározó végzés felterjesztetni rnddeltek: minek engedelmességgel, a' végzést az annak alapul szolgáló indokok kíséretében felterjesztjük. — b) A' vallás változtatást megengedő törvényt magyarázó kormányzati rendelet előbbi nézetelink nem gyengítvén, azokhoz tovább is ragaszkodunk s ezt új felírásunkban is kijelenteni határoztuk. — c) A' gabonának uzsorás vásárlását tiltó s a' kénytelen kiszolgáltatást szabályozó intézvények az illetőknek pontos megtartásul ki fognak adatni. — A' levelezések sorából legelső helyet foglalnak a' gyűlés első napján felolvasott kir. helytartónk és özevgy nádornó, ó fenségöknek hozzájuk intézett részvétlanusító leveleinkre kelt válaszaik, mellyek egyfelől midőn komoly ünnepélyességgel meghallgattattak, másfelől megnyiták azon érzeteket is, mellyeket e' megye rr. ezen magas személyek iránt kebleikben mindenkor hón ápolnak s folyton ápolnak.

A' többi e' gyűlés alatt előfordult érdekeseb tárgy rövid vázlatra következő: **1)** A' zágrábi levél, azon elvből indulva, hogy a' horvátországi és turmezei, mint legközelebb országgyűlésünkön elintézendő ügyek iránt már végzést hoztunk, nemkülönbö a' borsodi, ugoecsi, kolosi és maroszeiki, minthogy e' részben is már az előtt határozottunk, tudomásul vétettek. **2)** A' hevesi sérelem pártolatlásra nem talált s ezen ügy leginkább ollyegyed által támadtatott meg, ki a' municipalitásnak tisztelője lévén ha valahol sérelmet lát, azt mindig hón karolja fel. — **3)** Temesvár sz. kir. város felszólítása az országgyűlési utasítással foglalkozandó küldöttséghez utaltatott, sorsáról ennél fogva csak később határozunk. — **4)** Örömmel vettük a' megyebeli szegény adózók felsegíllésére uolag **2** ezer pfrtot utalványozó kir. biztos levelét, melly összeg kezeltetése ez uttal is az e' tárgyan működő választványra bizatván, ez egyszersmind alkalmat nyujtott, hogy a' választvány eddigi telteiről, különösen pedig a' szegények mikép történt ellátásukról ideiglen számolt s eljárása mindenben helyeseltetett. — **5)** Függyésünk derék fiát Zathureczky Tamást tiszteletbeli aliggyészé, Raksányi Ferdinándot pedig Rutkay Gusztáv helyébe rendes eskütté nevezé ki a' főispán. — **6)** Egyik járásunkban megürülvén a' sebészi állomás, erre körmezői születésű Ertl Miksa orvosnár választatott. Több folyamodó volt, hanem a' m. főispán ajánlása egyhangu választást idézett elő. — **7)** Az eltávozott katonaság helyébe mást kapunk s ezt drágapénzen vett gabonával látandjuk el. — **8)** Marhahas ára **1** krral szökkenetett, mihez képest most **12** kr. — **9)** Jövő évnegyedes gyűlésünk sept. **27**kén fog tartatni.

ZAGRÁBMEGYE. Zágrábmegyének évnegyedes közgyűlése majus **25**kén vette kezdetét. A' nagyszámmal összeseregelt főispán ó mlga szokott módon üdvözlölvén, a' tanácskozás körül jó rend és jogosság kölesönös megtartását ajánlá, s a' kedélyek némi előleges megnyugtatsaul jelenté: hogy jelen közgyűlésen nem forduland elő olly tárgy, melly szenvedélyes kitérőseket idézhetne elő.

Elnöki javaslat folytán a' gyűlés első tárgyaul a' terjedelmes scontro tüzetvén ki, fáradszorgalmu főjegyzőnk felbontá a' halomra rakott ropant irományesomókat, mellyekben tömérdek ügyes bajos dolog elintézésre várva foglaltatott. És a' megye rrdei, folyvást két hét óta, többnyire a' megyei közigazgatás ágaival foglaltosak. Az eddig fölmerült tárgyak közül következőket vélünk feljegyezni az olvasó közönség számára mint érdekeseb.

Az első napi gyűlés csendes folyamát még ama nevezetes helyhatósági jog tetteges gyakorlása sem volt megzavarni képes, melly hajdan millió kiváltságos torkot és tüdőt fásztott ki, t. i. a' husárszabás.

Másnap az elnökségre nézve igen tanulságos jelenetek voltak tanuji. Egy árva részére gondnok-kinevezést sürgető tiszti jelentés olvastatván fel, J. A. őszintén megvallá: hogy ó általában az elnökök javaslatai és kijelölései iránt nem viseltetik különös bizodalommal. — Elnök felhitta szót: adná okát az elnökség iránt nyilvánított bizalmatlanságának. Mire J. A. kimondá: hogy főispán ó mlga törvénybeiktözöt követett el. A' másik párt emberei be nem várva ez állítás behizonyítását — a' szót „actio“ kiáltással szakasztották félben. J. A. az elnökség által felszólítottván: nevezné meg az elkövetett törvénytelenéget — elmondá: mikép az elnök a' megyének februáriusi közgyűlésében elhatározott s meg is hitelesített feliratát megmástitotta; pedig az **1723:58.** t. cz. a' közgyűlés végzéseinek illyetén megmástitását szigoruan tiltja, mire az elnök nem tagadja, hogy a' felirathoz változtatást tett, arra pedig azon körülmény bírta, hogy a' felírásban sürgetett választási időközben megérkezvén, annak sürgetése fölösleggé vált. Egyébiránt biztosítja az előtte szót, hogy míg az elnöki széken ülend, rajta J. A. nem fog uralkodni. E' nyilatkozatra J. megjegyzé: hogy „más választ várt, mert a' ki törvényt idéz, s ki csak a' törvény-megtartását követeli, az nem akar uralkodni. Ó is bizonyossá tesz mindenkit, hogy törvény adta saját jogait bárki ellen mindig kész védelmezni s azokat senki által sem engedi megtámadtatni. Ha ó valaha törvénytelenéget követett el, álljon elő, ki azt behizonyíthatja; és most — ha úgy tetszik — rendeljék el az actiót ellene. Csak arra figyelmezteti a' rket: órkodjenek saját jogaik felett s legyenek ovatosak. Elnök azon kijelentéssel vete véget a' pár-beszédnek, hogy ó is J. A. is elmondották, mi szívükön feküdt; és a' kitörő szenvedéllyel harsogtatott actio elmaradt.

A' harmad és negyednap gyűlést is a' megye bel-dolgainak elintézése foglalkodtatá.

Ötödik napon, öt óra hosszig folyt a' zajos vita egy tisztviselőnek hivatalávali súlyos visszaélése fölött. Figyelemmel kísértük a' tiszti jelentést; melly a' „species facti“t adja elő: egy élemlött koru adózó jelentést tón K. L. főszolgabírónak, hogy adózó társai szám szerint négyen Koszicza nevű hegyen egy lyukban tömérdek kincset találtak. A' főszolgabíró e' feladásra — mellynek nyomozása nem istartozott hivatalos köréhez, tüstint criminalis eljárást kezd és a' feladott egyedekeket mind elfogatja. A' kérdéses talált kincsek hollétéről minden áron tudomást akarván szerezni, a' vallomásokat erőszakkal csikarta ki. Egy tizenhat éves gyermeket atyja ellen kényszerített tanuskodni, ki a' kegyetlen vallatás alatt négyszer egymásután lezuhattott, két markos szerezánt állítván melléje, kik a' szerencsétlent jobbra balra veszszözték. Mi több — az összehívott nép jelenlétében statáriumot hirdetvén, a' halálos félelemtől győrtört szegény adózókat a' szabad ég alá kitette, hol huszonegy óra hosszig őriztettek; és a' kemény tortura után a' fogházban hosszabb időig tartattak.

Kinek k e b l é b e n csak egy kis humanus érzés szorult, lehetlen: hogy a' tiszti jelentés hallatára hideg borzadás nem rázta meg minden idegeit. Kilencz tanuvallomás bizonyítja, hogy valóban olly botrányos visszaélés követte el, mellynek neve: barbarismus. A' vádolt tisztviselő mentségére felhozott tanuk is terhelők inkább, mint mentők. Nagyon esalatkozik, ki hiszi, hogy K. L. főszbiró eljárása közroszszalásra, vagy kárhoztatásra talált. Az említett tisztviselő mult tisztujtáskor kissebbségben maradt párt embere lévén, igen természetes: hogy itt ott emelkedtek védő szözatok mellette. Néhányan az egész eljárást — mintegy helyeselve — egyszerű tudomásul kívánták venni; és így nyilatkoztak: „a' fenforgó esetben hivatali visszaélés nem történt; vétessék az egész egyszerű tudomásul. Mások — hihetőleg főispán ó mlga előadása által indítatva — a' tisztviselői kihágást elegendőnek vélték jegyzőkönyvileg megrovatni, s „improbiatio“ra szavaztak.“ Hallottunk olly védokokat is a' nevezett tisztviselő mellett felhozatni, mellyeket ha az ó helyzetében volnánk, meg nem köszönnénk. Tudatlanság, (ignorantia) emberi gyarlóság, heves véralakat, nem menthetik a' visszaélést. Egy ifju lelkész sajtóságos modorban védelmezte a' tisztviselőt; ki szerinte csak tulbuzgó volt hivatalos eljárásában s különös! a' tulbuzgást improbiatioval akarta büntetni. Egy másik egyházi férfi, magát profanus embernek vallván, ó — ugymond — nem jártas annyira a' törvényekben, hogy megítélhetné: hibázott e' főszolgabíró? de felhija a' rr. könyörületességét s kegyességét: bocsássonak meg neki. — Fájdalommal kénytelenítettünk kijelenteni, hogy épen azok, kik nem tartoznak a' kiváltságos osztályhoz — az illyen párton levő nemnemes ügyvédek a' szegény adózókot elkövetett e' zsarnokoskodást könnyeden vették, sőt mentegették. — Az

lyekben a nemzedékek kárpótlással — pénz-
zel kell megelégednie. Nem áll tehát többé a rendszernek
fő elve: hogy a nemesi birtok az ingó irányában minden be-
esen fölüli. És valóban, ha lehet urbéri állományt törvény-
szerűleg örökre pénzért megváltani, vagy valamely közhasz-
nú intézet — vagy vállalatra az ősi birtoknak egy részét is-
mét pénzért elvenni, minő következtetés a' czélszerű, 's
a' birtokost boldogítólag megfizetett eladás megerősítet-
hetését megengedni!

Ósiségünkről szóló egyéb törvények illusorius álla-
potáról is lehetne az újabb kor törvényiből hasonló antido-
tumokat felhozni; helyrövidsége miatt azonban ezt majd kü-
lönös p p e n d i x b e n irandjuk meg, itt csak a' földmí-
velés, ipar, és kereskedésről akarunk jó szándékkal emlékez-
ni, 's tehetségünk szerint kimutatni: mennyi előny! és ha-
szonnal!! vannak az ósiségi bilincsek ezen haladási forrá-
sinkra?? Ezekről azonban a' közelebbi számban. — abc.

BUDAPESTI NAPLÓ.

A' dicséret osztogatásban mindenesetre szük markuk
leszünk, de a' hol szükséges, megadjuk mindennek a' magáét.
A' közönséget érezte minden ember, de legelőször észrevel-
ték a' könyvnyomó-segédék, az általuk kiszedett hirlapok-
ból. De hagyján az az inség, melyet írásból tudunk; nyo-
masztóbb ennél az, melyet a' déli harangszóra erszé-
nyünkön veszünk észre. Így jártak a' nyomdai személyzetek is.
Legnagyobb örömmel szolgál elmondhatni, hogy *Landerer*
és *Heckenast* urak több száz forintnyi segédelmet nyújtanak
dogozóknak. Hála és köszönet az illy emberbarátoknak. —
Mi pedig sietünk a' fővárosi nyomdákban a' jótétemények e'
legújabb kiállításából egy ingyen példány-
nyal szolgálni, kérvén, hogy nyujtsanak nekünk al-
kalmat egy ennél újabb kiadásra, 's mi ezer örömmel
fogjuk megnevezni a' nyomdát, honnét az illy jótékony-
ságvilágot látott.

Tegnapelőtt egy csónak fordult fel a' Dunán, hét ember
közül négy mentették meg. Itt ugyan megállhatnánk, és ujd-
onságiról fájalmunkban megmoshatnók a' dunai rendőr-
ség! — ha volna! de minthogy nincs, hallgatunk, most a'
Dunát meg nem foghatjuk, de megsem vágthatjuk. Azonban ha
a' rendőség azt hiszi, hogy van valahol a' Dunán mentő-
csónok, próbáljon a' Duna közepéről a' Dunába pottyanni, 's
ha bele nem fül, bátran meghazudtolhat bennünket.

Nemzeti színházunk látogatása mióta a' drámai ügy meg-
bukott, mindig érdekesebb kezd lenni, mert a' gondos
igazgatóság akkor lepett meg bennünket a' balleti
érdekességgel, mikor az egyik tánczosnó a' legér-
dekesebb állapotban van. Köszönet az igazgató-
ságnak, hogy kiválasztá az időt, mikor legolcsóbb az ér-
dekesesség!

A' Honderüt figyelmeztetjük, hogy mióta a' marha-
húsok ára egy krajczárral alább szállott, ö k ö r s z e m h e-
lyett inkább velővel lássa el magát.

Kérjük alázatosan a' rendőrséget egy csekély kis fá-
radságra, tekintsen ki néha a' piacra, nem nagy fáradságá-
ba kerül a' városháza körül a' g o m b á k a t megtalálni — 's
ha ismeri az ártalmas gombát, szíveskedjék annak árullatását
megtiltani, nehogy ismét nyolcz urfi tánczoltasson meg, mint
megtette egy nevezetes vendéglőben. Minthogy pedig ezen
ifju uraknak megártott — csodálatos! — másnak is könnyen
megárthat.

Az új-világ utcában van mondják — egy kurta kores-
ma, hol uri vendégek is megfordulnak, mikor a' koc-
ka néha rosra fordul; ezen urfiak közül egyik mindig in-
gyen eszik. A' titok ennyiből áll: a' koresmáros urnak a' feje
egy időben a' tökhöz talált ütődni, 's azóta azt sem tudja, fi é
vagy leány! 's ha egyszerre négy ember is fizet, 's ha — tegyük
fel — mindegyik egy huszast ad neki; a' világért sem tudná,
hogy öt huszast kapott é már, vagy négyet? Illyen mester-
ségesen csinált zavarban az egyik sohasem fizet, hanem rá
kiált a' koresmárosra, hogy a' huszasból már neki is adjon
viszsa; mire az együgyű ember pontos: n vissza ad, — 's
minthogy az urfi egyszerre két bőrt is huz egy rókáról, tehát
csak a' levest és a' z u s p á z t mondja be, mi alig teszen
husz krajczárt, 's így még késpénzben is harmincz krajczár-
nyi nyeresége van! — Így megy ez mindennap, tegnap is,
ma is, azelőtt is, ezután is!

A' nemzeti színházba jár néhány ember, járhatna oda több
is! — Ezen néhány embernek nagyon tetszenek a' támlás szé-
kek — nem rosz gusztus — ezen támlás székek pedig azon jó
természettel bírnak, hogy nem harapósak, 's békén tünik,
akárki alatt nyögjenek; de vannak esetek, hogy a' támlás
székeken ülők képéből úgy kilátszik a' huszonöt garas, hogy
szinte megmondaná az ember, hogy két garasokban fizet-
ték a' bementi díjt, 's mind e' mellett is ők ülnek fel a' magas-
ra, és nem az, a' ki a' székrét megfizetett. Egy ismerősünk
jött a' napokban illyen zavarba, ki egész előadás alatt azt szá-
moltatta, hogy vajjon ő fizette é meg az árt, vagy más? de
mire már tisztában volt magával, vége volt a' darabnak, — az
urfiak pedig nevetve hagyják el ülőhelyeiket. Talán máskor a'
nevük is eszünkbe jut.

Minthogy már a' színháznál vagyunk, még egy urnak
könyörgünk alázatosan, hogy máskor kutyáját hagyja ot-
thon, mert itt nincs kutya-komédia; másnak pedig kevés
kedve van a' lába alatti mulatságot eltűrni; vagy ha még egy-
szer ehet hoz magával, kössön a' nyakára bilétet, hogy
üljön helyére, vagy maga mellé ültesse a' zártszékre.

A' multkor már említettük Tompa Mihály verseit; melyek-
re ujjalag figyelmeztetjük az olvasó közönséget; a' gazdag
bellatalomhoz a' külső is illoleg van alkalmazva. A' Beimel-
féle nyomdának dicséretére válik e' gyönyörű kiállítás, mely
még eddig a' magyar irodalmi művek közt páratlan szépségű.
Ára 1 ft. 30 kr. pengő. Ugyanezen nyomdából kerültek ki
Lisznyay Kálmán „Tavaszi dalai”; csinos versek, kedvesek
mint a' tavasz, érzelm mélységgel! Ára a' kötetnek 20 kr. pp.

Degre, mint halljuk, legújabb darabját a' színházról
viszsa vette! Az okot mindenesetre ő legjobban tudja: annyit
azonban hiszünk, hogy nem örömeben vette vissza!

Saját magunk érdekében kérjük T. - K. I.
uri-utczai háztulajdonos és könyvnyomató urat, hogy legu-
jabbban tett házipítése körül nagyobb figyelemmel méltóz-
tassék lenni; mert tegnap az utca-felől vigyázatlanságból
leejtett kő-darab majd agyon csapott bennünket. Már csak
azon okból is figyelmet kérünk, minthogy házában irodalmi
dolgozattal foglalkozó emberek jó nagy számmal járnak, 's ha
már az irók kenyérrel dobálják a' könyvnyomatót, nem sze-
retnének közel viszszadobtatni. Nekünk csak egy házunk van,
a' mely két lábón jár, és egy darab téglá is elég neki, hogy a'
más világon kapjon h á z h e l y e t.

Az idei fűrdőszak Füreden igen élvezetes lesz, miután
több nevezetes családok, élénkíteni akarván a' mulatságot,
Egressy Béni zenebandáját az egész szakra megrendelték.
Mult évben, többen elmaradtak magyar zenének híjánja miatt,
miezennel a' legjelesebb zenetársasággal pótolva van; 's bi-
zonnyára kitünő elvétellet látandja el magas megbízóit.

A' budai hegyek elnevezése nagy lakoma mellett a' bu-
dai hegyekben tegnap tartaték meg.

Hogy a' nemzetek előmenetelének induló pontjai az is-
kolák, látják azt azon a' társaság javára törekvők, kik az is-
kolai nevelést és tanítást ügyekednek az eddigieknél fogana-
tosabbá és czélirányosabbá tenni. Erre nézve egyik tervek t
készít a' tanításra 's nevelésre; másik tanítókat képező 's kis-
dedovó intézeteket alapít; 3dik közelebb kívánván járulni a'
dologhoz, kézikönyveket ír tanító és tanulók számára. Mind-
ezt úgy nézhetni, mint ugyanazon egy áldáshozó czélra tö-
rekvő érdemes egyedekek. Ezek egyike szentesi idősb lelki-
pásztor és esperes Kis s Bálint is, ki a' felügyelése alatt levő fu-
és leány iskolák számára közelebről készítet, a' köze-
letré haló, a' gyermekekkel is könnyen megérthető, három
kis czélszerű könyvecskét, illy czímek alatt: I. Első é vi
o k t a t ó, az írás, rajzolás és olvasás kezdetének abécze-
jével, 1847. 2dik bővített 's megigazított kiadás. A' kettő-
nek ára külön kötetben, 16 kr. pengőben. II. Női ta n,
vagy az aszszonyi nevezetesk munkák és kötelességek tudó-
mánya, talusi leányok és fiatal aszszonyok hasznóvételére.
2dik kiadás, 1847. Ara kemény borítékban 12 kr. pengőben.
III. Falusi földmivelőket o k t a t ó, emberi, társa-
sági és keresztényi kötelességek teljesítésére és szokott
munkáknak helyesen és hasznosan való folytatására, elbe-
szélések, kérdézőködések és mutogatások által. 1846. Ara
kemény kötésben 16 kr. p. ben. — Ezen köz helyben hagyást
nyert kis könyveket már mult évben jó előmenettel tanul-
gatta sok iskolai növendék elannyira, hogy kik ezek szerént
tanítottak, azok figyelmezőbbek, értelmesek 's jobbaknak
is tapasztalttattak, mint a' régiebb szokás mellett maradtak.
— Az értelmes, szelid erkölcsű, ügyes, munkás község le-
vén a' haza jóllétének alapja; mindazon egyházi előjárók,
papok, tanítók és szülőknek tehát, kik gyermekeiknek jó er-
kölcösköb 's az életre ható tudományokbani előmenetelő-
ket szívükön viselik, méltán ajánljuk illo figyelmökbe a' ne-
vezett kis könyveket, melyek megszereshetők Pesten: Eg-
genberger József és fia magyar akadem. könyváru-
soknál 's általok mind-n hiteles könyvárusnál a' két ma-
gyar hazában. (Bekuldetett). —

Hiador megérkezett, 's mint legújabb nyilatkozatának
olvasása után meggyőződhetünk; a' nevezetes Hiador-Szig-
ligeti pernek hihetőleg vége szakad. Hiadornak legelső nyi-
latkozata félreértetett, mert Hiador kérdésben forgó művét
ki akarván nyomatni, ezen nyilatkozata nélkül könnyen pla-
giátornak mondathaték, miután az ő és Szigligeti darabj-
ának ugyanazon egy és hízstórnai alapja vagyon. — Csak ör-
vendünk lehet a' kibékülésnek, mert egyuttal vége leend
azon s a j á t s á g o s v a g d a l ó d z s o k n a k i s, melyeknek Hi-
ador a' Honderűnek ügye miatt „t e z i d ő d n a k” kitéve
volt. ☉

TÖRVÉNYHATÓSÁGOK.

PESTMEGYE. A' másodnap vagy is junius 9dikén
tartott közgyűlésnek majd kizárólagos tanácskozási tár-
gyát a' főispánok 's ezek helyetteseinek a' törvényszékekeni
elnökséködhetési kérdése tevé. A' 9 órakor megnyílt ülés
délután 5 óráig tartott folytonos éberség 's élénk vitatko-
zások közt; szónokoltak 8 óra lefolyása alatt összesen 41-
gyen, ezek közül 28 az ellenzéké 's 13 a' conservatíveké
volt. Hallgatóság egész a' gyűlés végeig számos, 's egyes
közbejuttatásokat kivéve példás nyugalommal kísérelt a'
leghalkabb 's logikátlanabb beszédeket is. Ezen eredvény
főispánhelyettes okszerű elnökösködése sa' lelkes alispánok
erélyességének tulajdonítható. A' karzat felét ez uttal is a'
közügyeket szíves részvétellel kísérő hölgyek tölték be, kik
néha még tapsoltak is.

A' szőnyegre hozott tárgy kellőbb érthetősége végett
m. alispán előadása nyomán meg kell jegyeznünk: miszerint
az adminisztrátorok elnökösködési kérdését még a' mult évi
augusztusi gyűlésben Szabolcsmegye levele idézte elő,
mellyben e' megye azon sérelmélt közli, 's ennek pártolásá-
ra hja fel Pestmegye rendeit, miszerint törvényes jogaik 's
fenálló ősi szokásokhoz ragaszkodva az új rendszer szerint
megyétökbe kinevezett adminisztrátort a' törvényszékekeni bi-
ráskodástól eltítván, ezen határozatot a' fóm. udvari kan-
cellária megsemmisítetnek jelenté. Pestmegye rendei Szab-
olcsnak illetően intézkedését már akkor helyeselve saját
jurisdicziójokra nézve határozatilag kimondák: mikép Pest-
megyében főispánok 's ezek helyetteseik eddig sem elnö-
kösködévén, azt ezentel sem tehetik 's mivel némelyek elő-
adásából kitűnt: hogy b. Prónay Albert ó mlga, mint e' me-
gye akkori főispán helyettese egy ízben csakugyan elnököskö-

ködött, a' rr. az ott és akkor eljárt bírakra és tisztviselő-
re kimondák a' rosralást 's megújíták a' még 1834ben ho-
zott azon határozatukat, miszerint a' megye törvényszékén
a' főispánhelyettes sem mint elnök, sem mint bíró részt
nem vehet. A' nm. helytartó tanács ezen megyei határozat-
tot a' f. eszt. januári rendk. közgyűlésben felolvasott intéz-
vényénél fogva megsemmisíté, okul hozván fel, miszerint az-
on határozat, mely az adminisztrátor nem elnökösköde-
téséről szól, — nem levén a' kormányzéknek az 1837diki
jegyzőkönyvek fölterjesztve, mint melyékbe — mint me-
gyei statutum azon határozat is ígatva van — tudomásá-
ra nem juthatott. Az intézvény ezen hivatkozására a' megye
másod főjegyzője előadá a' rendeknek, miszerint a' kérdé-
ses határozat tartalmazó jegyzőkönyv a' nm. helytartótá-
nácshoz igen is fölterjesztetett, minthogy ennek elvitathat-
lan nyomai feltalálhatók a' nádori irodában. A' rr. tehát ezt
's előbbi feliratukban kifejtett okaikat ismételve a' nm. hely-
tartótanácshoz ujjalag felirtak.

Igy álltak a' dolgok, midőn a' folyó közgyűlés fené-
rintett napján a' nm. helytartótanácsnak egy intézvénye ol-
vastatott, melyben az 1837ki jegyzőkönyvek állított fölter-
jesztése valótlannak állittatik, mért is annak pótlólagos föl-
terjesztése kívántatik; 's addig míg e' tárgyban k. k. leirat
érkezik magukat az engedelmesség szabályához tartásák. —
Ezen intézvény után olvastatott ama k. k. leirat, mely
az intézvényben említett 's melyben ő fels. komolyan ros-
szalja Pestmegye rendeinek kérdése ügybeni eljárását,
melly a' leirat szerint nem egyébb, mint a' fenálló 's ide vo-
natkozó törvények hibás magyarázata 's a' gyakorlatban
volt szokás tagadása; egyszersmind az adminisztratori bi-
ráskodás indokaul említettik, miszerint azok hivatalukbai
igtattatásuk alkalmakor bírói esküt is tesznek, mi fölőslég
lenne, ha illyetén tisztet számukra nem biztosítának a' tör-
vények. — E' felolvasások után N. I. főjegyző előterjesz-
té, miszerint a' kérdéses 1837ki jegyzőkönyvek fel — vagy
nem terjesztése iránt hivatalbeli társa által tett figyelmze-
tés nyomán megjelent a' nádori irodában, hol az illető hiva-
talnokok közre dolgozásával csakugyan feltalálta ezen jegy-
zőkönyveket, még pedig hármaz számbetűikkel jegyezve,
mi világos jele annak, hogy azok mind nádor ő fensége —
mind a' nm. helytartó tanácsnál, mind pedig a' fm. udvari
kancellariánál bemutatattak, általok azokra semmi észre-
vétel nem tétetvén, helyben is hagyattak. Ennyi mondatott
el az intézvényre, 's a' jegyzőkönyveknek valóságosan meg-
történt fölterjesztésére.

Mi magát a' kérdéses tárgyat illeti, erre nézve Ny.
P. másod alispán tevé az indítványt, ki a' leiratot és intéz-
vényt együtt vélte tárgyalandónak, minthogy egyik a' má-
sikkra levén alapítva, kölcsönös kapcsolatban állnak. A' nm.
helytartótanács eddig is azon meggyőződésű levén, hogy az
adminisztrátoroknak Pestmegye törvényszékein nem elnö-
kösködhetéséről szóló határozat jóváhagyása alá nem ter-
jesztetvén ellene nem is tehette meg észrevételét mint kor-
mányhatóság. Ezen hitben értesíté a' dolgról az udvari
kancellariát 's ez által ő felségét is; honnét ezen értesít-
vényre alapítottat a' most felolvasott leirat. Minthogy pe-
dig a' megye említett határozata mind a' három hatóságához
fölterjesztve volt, 's azoktól semmi ellenészrevétellel nem
kisértetvén helyben is hagyatott, igen világos következés:
hahogy ő felségének kegyelmes királyunknak ezen mege-
lőző körülményeket egy alázatos felírásban felterjesztendi
a' közgyűlés, azon esetben a' rosralás még meg is
változhatik. Ezen feliratban szóló kifejtendőnek javasláná
azt: hogy az elnökösködés 's bíráskodás gyakorlatja a' tör-
vényszékeken egyenesen a' rendek mellett bizonyít, mi nem
enyészhetik el az által, hogy a' megyének volt administáto-
ra egy ízben véletlenül a' törvényszéken — minden továb-
bi ide vonatkozó jogképezés vagy követelés nélkül megje-
lent, 's ugyanott a' jelen voltak szíves deferentiából elnöki
székkel tisztelék meg; mert ezt a' nevezett főispánhelyettes
a' megye világos statutuma ellen tevé, mit pedig az 1723:
58 törv. ezikk nyomán főispánok úgy, mint bárkinek is
tisztletben kell tartania. — Nemkülönben megemliten-
dőnek vélné szóló alispán ur még azon törvényeket, mely-
lyek nemcsak az adminisztrátorok, de maguk a' főispánok
bíráskodását is kizárják: illyenek a' számosak közt az 1613:
14d. törvény, mely törvényszéki bírónak csak választott
bíró ismer, holott a' főispán választás alá nem esik; az 1723:
56; mely a' főispánt a' megye moderatortul jelenti ki, de
nem bírja aul; így lehetvén csak értenia'
j u s t i t i a e a d m i n i s t r a t i o n i s c u r a m h a b e a n t k i t é t e l t. A' megyei törvényszéken jelen lehetokről szó-
ló 1723: 28 törvényt; mely a' főispánról, mint oda nem tar-
tozóról mélyen hallgat; 's végre a' legújabb 1840: 22dik
törvényt, mely a' nemesek esődpereiben bíráskodást a'
megyei törvényszékekre ruházván ezek elnökeül egyene-
sen az alispánokat jegyzi ki. Mindezen törvényes moti-
vumokat az ő felségéhez intézendő feliratban megérítetteti ki-
vánván szóló, egyszersmind javasolja, hogy annak szer-

kesztésére egy küldöttség bizatnék meg könnyítendő N. I. főjegyző uron. Ezen javaslatához még az utána szólott törvénytudó, E. S. kívánta adni azt, hogy kerestetnék ki a levéltárban dicsőült nádor ő fenségének, mint a megye örökös főispánjának azon levele, melyben a hozzáfolyamodókat egyenesen a megyei törvényszékhez, melynek elnökei az alispánok — utasítja.

Ezen indítványra vonatkozólag a másik párt jelen volt 13 egyede nem nyilatkozott ugyan egészen ellenzóleg — többnyire mindnyájan helybenhagyván a felírást, de azt kevés kivétellel sürgeték: hogy habár felírás határozatuk is ezen gyűlésből, főispánhelyettes ő nsgát még se akadályoztassae felírás az elnökösködhetésben; mert e leírának ő felsége neve sajátkezűleg van aláírva, az ő akarata, hogy elnökösködjék a helyettes, mit ennél fogva akadályoztatunk nem szabad. A gyakorlatot szinte említék, egy szónok szerint Pestmegye egyik adminisztrátora már 1723 előtt elnökösködött a törvényszékeken; se baj az, ha azóta mindig alispánok elnökösködtek is. Kifejtett szillogistice: hogy a megyékben a táblabíráknak van bíraskodási joguk, tehát bíraskodási joggal bír az egész ország; ha tehát az egész ország bír; birnia kell azzal a főkorm.nak is. M.ország megyéji egymástól nem különböznek, egyenlő alkotványra építették azoknak szabadságaik: mivel pedig vannak megyék, melyekben az adminisztrátorok elnökileg bíraskodnak, tehát így bíraskodnak az egyenlőség eszméjénél fogva Pestmegyében is. Elolvastatták az 1659:68d. törvény is, hol áll: c o m i t e s ' s t b . p e r h o m i n e s s u o s ; i n n é t m a g y a r á z t a t o t t , h o g y a ' h e l y e t t e s e k , b i r á s k o d h a t n a k . — Különbö egy fő conservatív szerint ezen egész dolog nem egyéb conflictusnál a kormány és megye között; kérdés csak az: melyik stadiumán van már, s nem kell-e más eszközökkel gondoskodni, mi alatt az országgyűlés értetik. ' s t b .

Ezek ellenében az ellenzék 28 szónokai által elmondott: mikép az usus egyenesen a nem elnökösködhetés mellett szól, mert folytonosabb, gyakoribb s ugyszólván mindennapiabb az alispánok elnökösködése, mint a főispánoké, vagy helyetteseké; ezen usust törvényes erejűvé tette az 1840:22d. törvény, mely a már fenálló törvényszékekről szólván azoknak elnökiül az alispánokat tüzte ki. Mi alkotmányos ország nemzete vagyunk, melyben nem leiratok, hanem törvény által történik a kormányzás, s van a törvényhatóságoknak repraesentationalis joguk, melynek utján a k. fejlődést a dolgok valódi állásáról alázatosan értesíthetik, s ekép a már kiadott rendeleteknek törvényekhez i idomítását eszközölhetik; mindez folyamodás utján történik, engedelmesség tehát nem fog fen. Igaz — hogy Magyarhon megyéji egyenlők, alkotmányos szabadságaik azon sarkitörvényekre alapították; s épen ezért, mivel vannak megyék, hol a főispán és helyettese nem elnökösködhetik, illő — sőt az ellenfél logikája szerint következetes is, hogy egy megyében se elnökösködhesse. — Magyarország megyéinek van bíraskodási joga, ez tagadhatlan, de bir illyennel a monarchia is, midőn a megyei tisztek választásánál a főispán, vagy helyettese mint elnök jelen van. Törvényben van kimondva megyei bírakra nézve a választás elve, mi megszegetnék, mihelyt a főispán, vagy helyettese a törvényszéken — mint nem választott tisztviselő, bíraskodnék. ' s t b .

Hosszúra nyulván a tanácskozások, s a tárgy is kivélen merítve elnök ő nsága a határozatot a többség akarata szerint kimondá: de egyszersmind tudatá: hogy ő a törvényszékeken kíván elnökölni. Ez ellen a két alispán igen értelmes és higgadt előadást tartott, megemlítvén az 1723:58d. törvényt, mely szerint a közgyűlési határozatok mindenkit egyiránt köteleznek, s azt senki sem változtathatja meg. Főispánhelyettes nézetében pártolák a jobboldalról ketten szinte kijelentvén, hogy ok, ha főispánhelyettes által hivatni fognak a megye törvényszékére, habár ellenkező határozata van is a rndeknek — még is meg fognak jelenni. Voltak, kik actiót sürgettek; a többség azonban ezuttal is a higgadsági téren maradván, saját fejzeve ki az illeten nyilatkozatokon, mit Pestben előre láttak — határozák: hogy a főispánhelyettes Pestmegyében nem elnökösködhetik, elnöksége alatt minden táblabíró és megyei tisztviselőnek tiltva van a leülés; egyébként pedig a tárgyan István es. kir. főhg ő fenségéhez, a megye valóságos főispánjához felirat intéztetik. A feliratok szerkesztésére megbízandó választvány kineveztetvén az ülés délutáni öt órakor eloszlott.

TURÓCZMEGYE. Főispáni elnöklet alatt majus 25-kei közgyűlésünk megnyitvatván, legelőször is bevett szokásnál fogva a mult két közgyűlés jegyzőkönyvei olvastattak fel. — Midőn azon kérdésre került a sor, mely az inségeskedők tartására ajánlott ötezer frtrul szól, a főispán számonkérőleg felszólítja az illető tisztviselőket: vajjon s mennyire jártak már el a rájuk bízott kötelességben, egyuttal azoknak ezen kötelességteljesítésben erélyes eljárást

szorosan meghagyván. Ez elnöki intésnek igen nagy erkölcsi hatása volt a közvéleményre, mert gyűlés előtt imitt amott olly hírek kezdettek szállongni, mintha némelyek ama segedelmi ajánlat ellen e gyűlésen ki akarnának kelni. Hála és köszönet az emberiség nevében ezen nemcsak buzditó de egyszersmind résztvevő felszólamlásért.

Olvastattak ezután a magányosak ügyeiben érkezett udvari rendelvények, ezek egyike bizonyos irományok későbbi felterjesztése miatt mint hanyagokat korhol: mire felirunk, hogy mi annak bizony oka nem vagyunk, hanem magok a felek, jelesül pedig az, ki legfelsőbb helyre folyamodván s folyamodványa következtében az irományok felküldendők lévén, ő azokat magánál tartóztatta, sőt nyomukba csak egy előbocsátott szoros vizsgálat után jutottunk. Itt azonban nem hallgathatni e legy kis észrevételt, t. i. hogy ha az értesítő rendelet következtében körülbelül félesztendő alatt fel nem küldetnek az irományok, azonnal s mindannyiszor emlékeztető parancs szokott érkezni; ezen irományok iránt azonban, jöhet az értesítő parancs körülbelül 1841d. évben adatott ki, semmi emlékeztetés azóta nem történt. Az intézvények közt érdekesebb tartalmauk következők: a) A zsidók a kereskedéstől nálunk évek óta csak igen csekély összeget fizettek s ez is rájuk csak idealiter vettetik ki, miután tehát addig is, míg egy előbocsátandó öszszeírás szerint kereskedési vagyonukkal aránylag megrovatnának, folyó 1847re ezer ft vettetik rájuk a házi pénztár szükségére; a zsidók e miatt a nm. helytartó tanácsnál panaszt emelvén, ezen kivetést elhatározó végzés fölterjesztetni rndeltetik: minek engedelmességgel, a végzést az annak alapul szolgáló indokok kíséretében fölterjesztjük. — b) A vallás változtatást megengedő törvényt magyarzó kormányzékai rendelet előbbi nézetünket nem gyengítvén, azokhoz tovább is ragaszkodunk s ezt uj felírásunkban is kijelenteni határoztuk. — c) A gabonának uzsorás vásárlását tiltó s a kénégény kiszolgáltatást szabályozó intézvények az illetőknek pontos megtartásul ki fognak adatni. — A levelezések sorából legelső helyet foglalnak a gyűlés első napján felolvasott kir. helytartónk és özvegy nádornő, ő fenségeknek hozzájuk intézett részvételtanusító leveleinkre kelt válaszaik, melyek egyfelől midőn komoly ünnepélyességgel meghallgattak, másfelől megnyiták azon érzeteket is, melyeket a megye rr. ezen magas személyek iránt kebleikben mindenkor hón ápolnak s folyton ápolnak.

A többi e gyűlés alatt előfordult érdekesebb tárgy rövid vázlata következő: 1) A zágrábi levél, azon elvből indulva, hogy a horvátországi és turmezei, mint legközelebb országgyűlésünkön elintézendő ügyek iránt már végzést hoztunk, nemkülönbö a borsodi, ugoecsi, kolosi és maroszéki, minthogy e részben is már az előtt határoztunk, tudomásul vettettek. 2) A hevesi sérelem pártolásra nem talált s ezen ügy leginkább ollyegyed által támadtatott meg, ki a municipalitásnak tisztelője lévén ha valahol sérelmet lát, azt mindig hón karolja fel. — 3) Temesvár sz. kir. város felszólítása az országgyűlési utasítással foglalkozandó küldöttséghez utaltatott, sorsáról ennél fogva csak később határozunk. — 4) Örömmel vettük a megyebel szegény adózók felsegélyezésére ujjalag 2 ezer pfrtot utalványozó kir. biztos levelét, mely öszszeg kezeltetése ez uttal is az e tárgyan működő választványra bizatván, ez egyszersmind alkalmat nyujtott, hogy a választvány eddigi tetteiről, különösen pedig a szegények mikép történt ellátásukról ideiglen számolt s eljárása mindenben helyeseltetett. — 5) Főügyészünk derék fiát Zathureczky Tamást tiszteletbeli alügyészt, Raksányi Ferdinándot pedig Ruttkay Gusztáv helyébe rendes eskütté nevezé ki a főispán. — 6) Egyik járásunkban megürülvén a sebészi állomás, erre körmőczi születésű Ertl Miksa orvostanár választatott. Több folyamodó volt, hanem a m. főispán ajánlása egyhangú választást idézett elő. — 7) Az eltávozott katonaság helyébe más kapunk s ezt drágapénzen vett gabonával látandjuk el. — 8) Marhahas ára 1 krral szökentetett, mihez képest most 12 kr. — 9) Jövő évnegyedes gyűlésünk sept. 27kén fog tartatni.

ZÁGRÁBMEGYE. Zágrábmegyének évnegyedes közgyűlése majus 25kén vette kezdetét. A nagyszámmal öszszesereglett rket főispán ő mlga szokott módon üdvözölvén, a tanácskozás körül jó rend és jogosság kölesönös megtartását ajánlá, s a kedélyek némi előleges megnyugtásaul jelenté: hogy jelen közgyűlésen nem forduland elő olly tárgy, mely szenvedélyes kitérőseket idézhetne elő.

Elnöki javaslat folytán a gyűlés első tárgyal a terjedelmes scontro tüzetvén ki, fáradszatlan szorgalmu főjegyzőnk felbontá a halomra rakott roppant irományesomákat, melyekben tömérdek ügyes bajos dolog elintézésre várva foglaltatott. És a megye rrdet, folyvást két hét óta, többnyire a megyei közigazgatás ágaival foglaltosak. Az eddig fölmerült tárgyak közül következőket vélünk feljegyezni az olvasó közönség számára mint érdekesebbet.

Az első napi gyűlés esendes folyamát még ama nevezetes helyhatósági jog tetteles gyakorlása sem volt megzavarni képes, mely hajdan millió kiváltságos torkot és tüdőt fásasztott ki, t. i. a husárszabás.

Másnap az elnökségre nézve igen tanulságos jelenetnek voltunk tanúi. Egy árva részére gondnok-kinevezést sürgető tiszti jelentés olvastatván fel, J. A. öszszintén megvallá: hogy ő általjában az elnökök javaslatai és kijelölései iránt nem viseltetik különös bizodalommal. — Elnök felhitta szót: adná okát az elnökség iránt nyilványított bizalmatlanságának. Mire J. A. kimondá: hogy főispán ő mlga törvénybeütközött követett el. A másik párt emberei ben nem várva ez állítás behizonyítását — a szót „kiáltással szakasztották félben. J. A. az elnökség által felszólítottván: nevezné meg az elkövetett törvénytelenséget — elmondá: mikép az elnök a megyének februáriusi közgyűlésében elhatározott s meg is hitelesített felíratát megmástitotta; pedig az 1723:58. t. cz. a közgyűlés végzéseinek illetően megmástitását szigoruan tiltja, mire az elnök nem tagadja, hogy a felíratban változtatást tett, arra pedig azon körülmény birta, hogy a felírásban sürgetett válasz-időközben megérkezvén, annak sürgetése fölösleggé vált. Egyébiránt biztosítja az előtte szótlat, hogy míg az elnöki széken ülend, rajta J. A. nem fog uralkodni. E nyilatkozatra J. megjegyzé: hogy „más választ várt, mert a ki törvényt idéz, s ki csak a törvény-megtartását követeli, az nem akar uralkodni. Ő is bizonyossá tesz mindenkit, hogy törvény adta saját jogait bárki ellen mindig kész védelmezni s azokat senki által sem engedni megtámadtatni. Ha ő valaha törvénytelenséget követett el, álljon elő, ki azt behizonyíthatja; és most — ha úgy tetszik — rendeljék el az actiót ellene. Csak arra figyelmezteti a rket: örködjének saját jogaik felett s legyenek ovasok. Elnök azon kijelentéssel vete véget a pár-beszédnek, hogy ő is J. A. is elmondották, mi szívükön feküdt; és a kitérő szenvedéllyel harsogtatott actio elmaradt.

A harmad és negyednap gyűlést is a megye bel-dolgainak elintézése foglalkodtatá.

Ötödik napon, öt óra hosszig folyt a zajos vita egy tisztviselőnek hivatalávali súlyos visszaélése fölött. Figyelemmel kísértük a tiszti jelentést; mely a „species facti“ adja elő: egy élemlt kuru adózó jelentést tón K. L. főszolgabírónak, hogy adózó társai szám szerint négyen Koszicza nevű hegyen egy lyukban tömérdek kincset találtak. A főszolgabíró e feladásra — melynek nyomozása nem is tartozott hivatalos köréhez, tüstint criminalis eljárást kezd és a feladott egyedet mind elfogtatja. A kérdéses talált kincsek hollétéről minden áron tudomást akarván szerezni, a vallomásokat erőszakkal csikarta ki. Egy tizenhat éves gyermeket atyja ellen kényszerített tanuskodni, kit a kegyetlen vallatás alatt négyyszer egymásután lezuhattatott, két markos szerezánt állítván melléje, — az öszszehívott nép jelenlétében statáriumot hirdetvén, a halalos félelemtől gyötört szegény adózókat a szabad ég alá kitétette, hol huszonnégy óra hosszig őriztettek; és a kemény tortura után a fogházban hosszabb időig tartattak.

Kinek k e b l é b e n csak egy kis humanus érzés szorult, lehelten: hogy a tiszti jelentés hallattára hideg borzadás nem rázta meg minden idegeit. Kilencz tanuvalomások bizonyítják, hogy valóban olly botránys visszaélés követtetett el, melynek neve: barbarismus. A vádolt tisztviselő mentségére felhozott tanuk is terhelők inkább, mint mentők. Nagyon csalatkozik, ki hiszi, hogy K. L. főszbiró eljárása közroszszalásra, vagy kárhóztatásra talált. Az említett tisztviselő mult tisztujtáskor kissebbségben maradt párt embere lévén, igen természetes: hogy itt ott emelkedtek védő szózatok mellette. Néhányan az egész eljárást — mintegy helyeselve — egyszerű tudomásul kívánták venni; és így nyilatkoztak: „a fenforgó esetben hivatali visszaélés nem történt; vétessék az egész egyszerű tudomásul. Mások — hihetőleg főispán ő mlga előadása által indítatva — a tisztviselői kihágást elegendőnek vélték jegyzőkönyvileg megrovatni, s „improbiatio“ ra szavaztak.“ Hallottunk olly védőokat is a nevezett tisztviselő mellett felhozatni, melyeket ha az ő helyzetében volnánk, meg nem köszönnénk. Tudatlanság, (ignorantia) emberi gyarlóság, heves véralkat, nem menthetik a visszaélést. Egy ifju lelkész sajátságos modorban védelmezte a tisztviselőt; ki szerinte csak tulbuzgó volt hivatalos eljárásában s különös! a tulbuzgást improbiatioval akarta büntetni. Egy másik egyházi férfi, magát profanus embernek vallván, ő — ugymond — nem jártas annyira a t ö r v é n y e k b e n , h o g y m e g i t é l h e t n é : h i b á z o t t é a ' f ő s z o l g a b í r ó ? d e f e l h i j a a r r . k ö n y ö r ü l e t e s é g é t ' s k e g y e s s é g é t : b o c s á s s a n a k m e g n e k i . — F á j d a l o m m a l k é n y t e l e n i t t e t t ű n k k i j e l e n t e n i , h o g y é p e n a z o k , k i k n e m t a r t o z n a k a ' k i v á l t s á g o s o s t á l y h o z — a z i l l y r p á r t o n l e v ő n e m n e m e s ű g y v é d e k a ' s z e g é n y a d ó z ó k o n e l k ö v e t e t t e ' s z a r n o k o s k o d á s t k ö n n y e d e n v e t t é k , s ő t m e n t e g e t t é k . — A z

alkotmányos horvát párt részéről megjegyeztetett: hogy ha a főszbirónak feljelentett adózók találtak is valamely kincset, mi maig is csak egy tananak mesés elbeszélésén alapszik — azok mint kincstalálók — nem tartoznak a főszbiró hatósága, még kevésbé criminalis procedura alá, vallásokor testi-büntetések alkalmazása legfelsőbb rendeletek által tiltatik. Elmondattott, hogy akár tudatlanság, akár hivatalbeli tulbuzgóság, vagy — mi leghihetőbb — a talált kincseknek egy harmadrésze utáni sovargás, bírták a nevezett főszbirót illy botrányos lépésre; az egész tisztakar, de a megye becsülete kívánja, hogy illy hivatali súlyos visszaélések megbüntetéséért; és K. L. ellen közkeresetet (actio publicá) rendeltetni sürgettek. Z. E. urad. ügyvéd's tb. ugy vélekedett: hogy a kérdéses tisztviselő hivatalától függesztessék fel. Elnök a mlga több ízben felszólította a rreket; álljanak el a közkeresettől; a felfüggesztésre pedig megjegyzé, hogy az saját jogaihoz tartozik. De a tisztikar erőlyesen lépett fel; nevezetesen P. F. főszbiró ugy vélekedett: hogy az improbatio nagyobb büntetés, mint a közkereset, az örökre fenmarad azirományok közt, míg a közkereset alól — ha ártatlanságát bebizonyította a vádlott egyed, feloldozhatatik. Egyébíránt ha ő nasonló visszaélésről vádolnának, maga kérné a rrektől a közkereset elrendeltetését. Végre felszólamlott a vádlott tisztviselő is; védokai a felhozott 'sbebizonyult vádak ellen igen gyengék voltak. — És hosszas ide 's tova habozás után kijelenté: hogy magát a rr. határozatának kész alávetni. A végzés kimondatása minden oldalról sürgetettvén, elnök a mlga kimondá a határozatot e szavakkal: „a szavazatoknak lelkiismeretes összeszámlálása szerint, a többség, a közkereset-elrendelés mellett van.

Következő nap ismét tisztviselői kihágás került szónyegre. A tény következő: egy gyalog utas olaszországi utjából visszatérvén, Zágrábme gyének egy helységébe érkezik esti kilencz órakor; nyugalmas 's biztos éji tanyára a fogadóban — mely itt as emberek által volt elfoglalva — nem számíthatván, a megyei esküdt házánál keresett menedéket, kil nem talált hon, de a cselédétől érté: hogy ura nemsokára megérkezik.

Ésnemsokára megis érkezett Zágráb. esküttje V. L., B. D. esküttársai kíséretében. Az utas bemutatja magát a házi gazdának, elmondja: hogy ő L. K. Zalamegyének tiszt. alügyésze, 's éjjeli szállást kér. De minő nagy lón csodálkozás, midőn a vendégszeretet helyett durva és sértő elmecczkedéssel fogadtatik. Átnyújtja Zalamegye alispáni hivatalától nyert, több helyen látomásozott, magyar és diák nyelven fogalmazott utilevelét. De a megyei auctoritásoknak éles szemök levén, L. K. ban, gyanus egyedet — szemlélték; aztán nem is férhetett az fejökbe, hogy egy zalamegyei alügyész gyalog utazhatik. Tehát „deliberatum est:“ az utilevel nem ér semmit. — És a rendes utilevellel ellátott L. K. megvasaltatik 's fegyveres emberek által a közel helységig kísértetik, hol az ottan tartózkodott V. A. szolgabiró ez esetről értesítettvén, a méltatlanul meghurczolt utast tüstint szabad lábra állítja. A nevezett tisztviselő ellen e botrány után mindjárt nyomozás rendeltetvén, a felolvasott tiszti jelentés egészben igazolá az elégtételért folyamodottnak panaszát. De a másik párt emberei e tatár eljárást is szépiteni erőködtek; mert hisz ismét két szövetségesei forogtak kérdésben. Elmondák, hogy a folyamodó magány-uton keressen elégtételt; ki minden esetre gyanus, mert éjszaka és gyalog jött az esküdt házához. Főispán a mlga ohajtotta volna, hogy a folyamodás Zalamegye utján jött volna Zágrábme gyéhez; Zalamegyét véli felkéretni: adjon felvilágosítást: vajjon a folyamodó, csakugyan L. K. e, ki magát zalamegyei alügyésznek vallja. Az alkotmányos horvát rész megjegyzé: hogy jelen esetben nemesak a panaszlónak személye, de Zalamegye hatósága is megsértetett 's a vádlott egyedeken, ugys mint köztisztviselőkn Zágrábme gyének van joga elégtételt venni. És többen oda nyilatkoztak, hogy B. D. és V. L. esküdték közkereset alá vétessenek. Végre P. I. másodalispán indítványja fogadtattott el. A tanuallomások közöltetni fognak a vádlott egyedekkel, 's a megye bevárva ezek nyilatkozást, jövő augusztusi gyűlésben határozand sorsuk felett.

A zágrábi német lapnak e tárgyban közre tett tudósítására csak azon ószinte észrevételünk van: mikép igen sajnáljuk, hogy a zágrábi német lap nemsietett az egész esetről előre értesíteni azon pártot, mellynek ő olly hí képviselője; talán ellenkező meggyőződést ébresztett volna sok kebelben, 's most a papirosra nyomott szép szavak több hitellel bírnának.

Olvastattott a megyének febr. gyűléséből történt feliratára érkezett udvari rendelvénnyel, melly a megyei törvényszék által J. ügyvéd ellen rendelt fenytő pert megsemmisíti, és a megkárosított félt magány-perutra utasítja. — Első emelt e tárgyban szót. J. A. kéri az udvari rendelvénnyel — mint világos törvényeinkbe ütközőt, az országgyűlési utasítások kidolgozására megbizott vá-

lasztványhoz utasítani, hogy ez a sérelemnek mikénti orvoslásáról jövő gyűlésre véleményt adjon. M. T. számvevő alkotmányos kötelességének tartja szót emelni a törvényszékek ellen, 's előtte szóltal egy véleményben van, hogy miután a megyének két rendbeli, hiteles adatokkal támogatott felírásai sikertelenül hangzottak el, nincs egyéb hátra, mint más uton keresni orvoslást. Választványának adasék ki az udvari rendelvénnyel. K. I. uradalmi ügyvéd ezzel rokon eljárásokat számlált elő gyűjtött tapasztalásánál fogva igazolás végett.

Főherczeg István kir. helytartónak, a megye üdvözölő iratára érkezett válasza, kedves tudomásul vétetett.

Zala levele, mellyben a megyével tudatja, hogy a turmezei kir. biztosi ügyben ő is felirt 's az alkotmányos jogok mellett további állhatatos küzdeésre buzdít, kitörő éjlenel fogadtattott.

Sárosnak a dicsőült nádor emlékére egy országos kórház-alapítást tervező, Temesvár városának a kir. városok elrendezését sürgető levelei az országgyűlési utasításokat készítő választványhoz utasítottak.

A kisgyűlések jegyzőkönyvei hitelesítettvén, előkerült az udvari rendelvénnyel, melly a zágrábi politikai lapok szerkesztőji ellen a megye által rendelt közkereseteket megsemmisíti, tudtul adván egyszersmind, hogy az illető szerkesztők, és censor legfelsőbb helyről már megdorgáltattak. Midőn a megye az itteni lapok féltelenségei ellen, különösen az udvari rendelvénnyel és kir leiratok meghamisítása miatt a nm. helytartó tanácsnál jelentést tön, 's a közkereseteket elrendelte; a békes szellemű B. P. H. iradó azt üzenete a zágrábi német lapnak: „Tu contra audentior ito.“ Most a „audatia“, legfelsőbb helyen megdorgáltattott; kíváncsiak vagyunk, minő utasítással látandja el a B. P. H. zágrábi collegját, ha ez történetből kinyomatná lapjában az „improbatió“t.

Közgyűlésünk még folyvást tart; ha valami közérdeki tárgy kerülend elő, nem késendem arról a t. szerkesztőséget tudósítani. — R e n d e s L e v e l e z ő.

U t ó I r a t. H a l á l o z á s. Kooz János zágrábme gyé szolgabirója folyó évi május 10dikén gégecsővész következtében életének negyvenedik évében jobblétre szenderült. Az elhunytban egy igazságszerető, fáradhatlan tisztviselő, becsületes honpolgár szállt sirban. Legyen áldott emlékezete!

ERDÉLYI ORSZÁGGYÜLÉS.

(Tárgy: a határrendezés, birtokelkülönítés.) Az LVIII. országos ülésben bevégzetvén a tanácskozás a mult ülésben indítványzott törvényjavaslat 8 elsőbb §sa fölött, elnök a mlga a határozatot a javasolt szerkezet értelmében mondotta ki következő módosításokkal. Az 5d. §. H. fő- 2) alosztályának a) pontja oda lón változtatva, miszerint az udvar-teleknek nézve a különböző törvényhatóságokban divatozó szokás megtartandó, a mint egy helyt két, másutt három régi teleknek vétetnek. A következő b) pont pedig „a hol határozott volt 'stb.“ kimarad, mivel a kk. és rr. többsége e részben is a régi gyakorlatot kívánta megtartani, mihez képest ezután is az a n t i q u a s e s s i o k s z á m a fog kulesul szolgálni a közhelyek felsztásában. Ugyanezen pont végaszavai „uj kules leszen megállítandó,“ helyébe „megállított kulesok valamelyike lesz a kalmazandó“ tétetik. E határozat ellen Küiküllöm. e. köv. óvást jelentett. Ezek után elnök a mlga felszólította a kk. és rr. a javaslat további tárgyalására. Mire az indítványzó k. tb. a követk. 9. §t terjeszté elő. 9. §. A közlegelők elkülönítésére 's az urbéreseknek ezekből illetőségére nézve határozatik: 1) Legeles illeti az urbéreseket: a) a telki állományaikhoz tartozó ugar földeken, b) az ezen §ban alább határozott módon, részökre kiszakasztandó legelők, ha a határon a fordulónkénti szántók és kaszálókön kívül volt eddig is közlegelő. És ha ebből legelői illetőségök ki nem telnek: c) Havasos, erdős helyeken, erdőkben, hol régi idők óta folytonosan legeltetés használatában voltak. Mellyhez képest. 2) Felvéve az egész helység közlegelőjének kiterjedését, legelőbb is az 5dik és 6dik §ban határozott kulesok szerint, mint valóságos közhelyre nézve tisztába hozandó azon mennyiség, mi a közlegelőből ugyanazon helység több birtokosai közt, az egyes birtokosokat külön külön illeti. 3) Az olly birtokosoknak közlegelői illetőségök, kiknek semmi urbéreseik ninesenek, a többi földesurakat szolgáló urbéresek tekintetében semmi csonkítást nem szenvedhet, hanem egészen kiadandó. 4) Az urbéresekkel ellátott földesurak részéi kiszámított legelői illetőségökből, minden egyes birtokos, és saját urbéresei tekintetében, következő elvek szerint állítatik meg a közlegelői részesedés: a) Ha a földesur közlegelői illetőségének feléből mindenik egész urbéres telkére 4 holdtól 12 holdig jut, a másik fele a földesur részére számíttatik. b) Ha pedig a közlegelő olly kevés lenne, hogy 4 holdnyi legelési kiterjedés sem jutna ki egy egész urbéres telek után: a földesurnak közlegelői illetőségéből csak egy

negyedrészt hagyassék meg, három negyede pedig számítassék urbéresei számára. c) Azon esetben, ha a közlegelő olly nagy kiterjedésű volna, hogy a földesurnak minde- mik egész urbéres telkére a 12 holdnyi kiterjedésű legelő kijutna, a fenmaradott rész minden esetre a földesurnak hagyatik. Ezen módon mindenik földesur, urbéreseire nézve, közlegelői részesedésök mértéke tisztába hozatván, ha azt maguk közt az 1ső §us értelmében elkülöníttetni nem kívánnák, össze számíttatik, és egy, vagy a lehető legkevesebb tagokban az urbéres közönség számára kiszakasztatik, mit az egész helység urbéresei közönsön használandanak legelőjöknek. Melly után mindenik földesurnak legelőbeli külön illetősége a szerint, a mint és a mennyiben a saját urbéresei számára illő legelői részen fölül maradt, felszámíttatik, és ha birtokát külön kiszakasztatni kérte, a többi birtokbeli részeivel együtt külön kiadatik. 5) Azon birtokosok legelői része, kik nem kívánják azt elkülöníteni, hanem közönsön akarják azt legelőnek használni, együtt szakasztassék ki. 6) Havasos és nagyobb tágas legelői erdős helyeken, a hol régi idők óta folytonosan szokásban volt, hogy az urbéresek az erdőkben legeltessenek, az urbéresek márhái legelésire az illy erdőknek egy része jelöltesék ki. Melly mennyiségnek meghatározásában főként azon körülmény tekintetbe veendő, hogy azon helység lakosai szántás, vetés, vagy inkább marhatartásból élnek é? De semmi esetre 15 holdon fölül, ide értve a közlegelőkből kiszakasztott részeni legeltetést is, egy egész urbéres telek után több nem számíttathatik. Önként értetvén, hogy az urbéresek az illy kiszakasztott erdőrészben, az egy legeltetésen kívül, más használhatási joggal csak ugy birandanak, ha az, az urbéri harmadik törvényzikk értelmében egyszersmind erdölési részökben is kiszakasztattott. 7) A melly határokon az ugarokon 's feltöltés előtt a kaszálókön kívül semmi más közlegelő eddig sem volt: ott a földesur az urbéresek számára külön közlegelő kiszakasztással nem tartozik. 8) Az urbéresek legelői illetőségök kiszámításakor, az egésznél kisebb vagy nagyobb urbéres telkek aránylagosan számíttandók; nyolcz házas zsellér egy egész telkes urbéresnek veendő, ezen utóbbi részesülési mérték számíttandó az olly urbéres telkekre is, mellyeknek külsők egy negyed urbéres telket sem tesznek. 9) A közlegelőköni legeltetési jog, a birtokost mindenik helységben, hol bár minemű, akár majorság, akár urbéres belső birtoka van, illeti, és ezen illetőségét kiszakaszthatja, kivételnek csupán azon helységek, hol legeltetési jogokkal a birtokos és eldödi soha sem éltek, semmi külső majorság birtoka nincs, és egyszersmind a legelő olly szűk, hogy az urbéresek igavonó marhái legeltetésére sem elégséges, melly három tulajdonoknak együtti megléte esetében, az illy földesur a közlegelőn legeltetési joggal ezután sem birand, és abból maga részére kiszakasztást sem követelhet. Rövid tanácskozás után ez is határozattá lón emelve azon egy módosítással, miszerint a 6) pontban említett erdőkbeli legeltetés annyiban leend az urbéreseknek megengedve, „a mennyiben a levégott erdők növétét nem akadályozza a földesuri javadalnak károsítása nélkül.“ Most a következő §sat olvastat fel az indítványzó k. tb. 10. §. Szabadság adatik több birtokosoknak, mindennemű illetőségeiknek egyesülve külön kiszakasztást egymás közötti meggyezés után megkivánni. 11. §. Az elkülönített birtokokat birtokosaik szabad tetszésök szerint, mások kirekesztésével használhatván, kik a határban levő egész illetőségeiket ekép vették ki, a határban másutt legeltetési joggal nem birhatnak. 12. §. Azoknak birtoka, kik azt elkülöníttetni nem kívánnák, fordulónként ugy adassék ki, hogy ha nem több, legalább három fordulójok legyen. 13. §. Az urbéreseknek külbirtokaik mindenesetre a földesurakétól külön szakasztva, az urbéri törvény értelmében, és a rendezés előtti mennyiségre 's minőségre szoros tekintet fordítva adassanak ki. 14. §. A bevett vallásu egyházak birtoka (ide nem értve a közhelyekből foglalásokat) a jelenlegi mennyiség arányában kiadandó. Ha a helységben templommal és pappal ellátott egyháznak semmi, vagy egy egész urbéres telki állománynál kevesebb birtoka lenne, és ha azon helység határán közhely is találtatnék, az a közhelyből egy egész telki állományi mennyiségre kiadandó, melly törvény jótékonyasága ezennel a görög nem egyesültek egyházaira is kiterjesztetik. 15. §. A bevett vallásu valamint a görög nem egyesült papok számára közlegelői illetőségök egy régi egész telek arányában, most meglévő kántorai, mestereik számára pedig félennyiben lesz megállítandó és kiadandó. 16. §. Határrendezés alkalmával ha illető birtokosa szintugy, mint mindnyájan a többi felek egymás közt önként máskép nem egyeznének, az eddigi birtokosoknál hagyandók: a) Minden belsők és a falu contiguitásában elkülöníttet használat alá befogott helyek. b) Szőlők, határon levő gyümölcsösök vagy több év óta veteményesnek használtkertek, külön birtokolt majorság erdők. c) Azon külsők, mellyeket a birtokos elkülöníttet használat alá vonván, lakosokkal bételepi

tette. d) Az olly külső helyek, melyekkel a föld rendes használatán kívül különös jog vagy javadalom gyakorlata van kapcsolatban, például: város helyek, ásványos vizek, malmok 's ezek fentartására szükséges helyek, mezői fogadók, a hozzájuk kerített helyvel együtt 'stb. e) Az előbbi pontok alá nem sorozható többi határbeli épületekre nézve azon különbség megtartandó, hogy a költségesebb épületek az e körüli helyvel együtt hagyassanak előbbi birtokosaiknak, a kevésbé költségesek pedig, a birtokelkülönítést kívánóknak költségén hordassanak által az épület tulajdonosának jutandó határ-részre. A temető és templomhelyek is szintugy összesítés tárgyait nem tehetik.

E' §§ok közül csak a 15dik szenvedte azon módosítást, miszerint „a' bevett vallásu, valamint a' görög nem egyesült egyházak hivatalos személyzete részére összesen akkora legelőbbi illetőség fog kiszakasztatni, mint két egész urbéri telek után.“ Továbbá a' 16. §. e) pontjában „a' birtok elkülönítést kívánóknak“ helyett, „a' határ-rendezés költségeit hordozóknak“ tételik. Ezzel az ülés harmadfél órákor eloszlott.

KÜLFÖLD.

AMERIKA. Egy vashingtomi levél maj. 13káról következőleg ír: A' mexicioiak valamennyi ponton megveretvék, s' mig ezt írom, sergeink talán már az ellenséges fővárosban vannak. A' cerro-gordoi ötközet, mintegy 4 mérföldnyire Jalapától, fő esata volt, mely a' mexicói hadserget széllyel bomlasztá 's erkölcsi tekintélyét Santa Anának, ki a' futamlók sorában volt, végkép megsemmíté. Mi Mexicóban nem egy könnyen akadunk rendezett ellenállásra. Mexicói titkos ügyviselőinktől vett egyenes tudósítások szerint azonban a' mexicioiak többsége — a' porság semmikép nem akar békét kötni velünk, hanem Mexico várost megerősíteni kívánja, második Saragosát csinálendő belőle. Erre Scott táborna el van készülve. Monterey szintugy védelmezé magát 's Taylor mégis elfoglalta. Jalapa védelmezheti magát mint akarja, mig ezt írom, kezeink közt van; Puebla és Mexicónak szinte hódolni kell, nemkülönben San Luis Porosi, Tabasco 's a' san-blas- és a' capuleoi kikötőknek is a' esendes oceánon. Scott tábornoknak 14 ezer embere van, magva a' hadseregnek, 's ezen hó vége előtt még 6 ezer legényt kap. Taylor serge erősítések által 12 ezer főre fog szaporodni; ezen két sereg, összesen 32 ezer főnyi számmal, Mexicóban találkoznak, fog békét szelni. Csak az a' kérdés: kivel alkudozunk a' béke iránt, 's ki álljában a' felelős mexicói kormány, mely a' béke fölött alkudozhatik? És ha léteznék is ilyen, ki határozhatja meg előre annak tartósságát? Ki állhat jót róla, hogy azt a' porság dühe nem nyomja el 's helyt ad egy másiknak, mely újra keztyüt vet az egyesült státusoknak? Hódításinkban kénytelenek vagyunk tovább menni, mint szándékoztunk 's mint reánk nézve kívánatos. Alsó Californiát nem akartuk illetni, de most el kell foglalnunk; mert ez ohajtása az egész tengerészletnek, mely a' hadsereggel most a' nép kegyeért versenyez, mely becsületverseny tárgyában szerfölött nehéz határozni. Mind kettő, hadsereg és tengerészlet, hihetetlen szolgálatot tőnek, és Mexico nem sokára fölföld lesz — előcsarnoka az egyesült státusoknak. Valamennyi kikötő, egész Tabascoig, hatalmunkba esett a' keleti részen 's Perry commodore hajócsapata most hihetőleg már ezt is elfoglalta; ha még, a' mint nem vonhatni kétségbe, Acapako és San Blas is elesik, akkor a' mexicioiak elől minden behozatal Európából 's az európai fenhatóság alatti indiai gyarmatokból el van vágva, mig a' kormány összes segédeszközei, de főleg a' bányák 's bevételváromok, a' mi kezeink közt léteznek. Santa Ana cerrogordoi futása után nem azon férfi többé, kinek neve e' légséges Mexicóban velünk a' mexicói nemzet nevében alkudozni. Az is lehetséges, hogy a' tábornok kezünkbe kerül, 's ez esetben élete nem biztos; texasi önkéntesek 's még mások megesküvének őt a' világból kiirtani 's rajta halálát anynyi bajtársuknak megboszolni. De a' mexicói részről is könnyen halál várakozhatik reá, mert ellenségei ott is elég számosak 's valóban már azon hír kering, hogy Santa Anát meggyilkolák. Utóirat. Ép e' pillanatban tudósítatunk hogy Jalapa 's a' hires San Carlo de Perote várerősség kezeinkben vannak. Sergeink Puebla előtt állanak. Santa Ana Órizaba mellett táboroz 6 ezer fővel. Santa Ana egyik levelét Rejonhoz állítól fogták. Abban Santa Ana Rejonnak nagy összeg pénz ajánl, ha békét eszközöl ki az egyesült státusokkal. — Az amerikai unio és német vámegetlet köz egy kereskedés — 's hajózási szerződés alapja tételik, mely szerződést az egyesült státusok mostani senatusa legközelebb congressusában bizonyára helyben hagyandja.

PORTUGÁLIA. Sir W. Parker, mint a' Dayli News egyik levelezője írja, parancsot kapott, miszerint a' portugál kormányhatalmi értekezés után tüstint lépéseket tegyen, hogy a' junta 's még fegyverben álló tábornokai haladéktalan hódolásra kényszeríttessenek. Sa da Bandiera erre kinyilatkoztatá, mikép ő az idegen közbejárásnak fegyveres köz-

zel szegülend ellen 's csak a' győztes törvényeinek hódoland. Maj. 20kán érkezett „Phiphemus“ gőzös Portóba 's a' juntának Franciaország, Anglia és Spanyolország felhatalmazottaitól felszólítást hozott a' fegyverszünés megújítása iránt egész jun. 10keig. 28kán vonakodott a' junta másképp mint különös föltételek alatt a' fegyverszünés iránt megegyezni, 's egy biztost akart Lissabonba magával a' királynóval alkudozás végett küldeni. Lordé marquis, a' királynó rokona, fogott volna e' biztos lenni. E' közben három juntai gőzös 's a' királynó ostromzárló fregat és briggeje közt kétórai ütközést fordult elő, melynek egyébiránt nem lón egyéb követkevénye, mint hogy az ostromzárló hajók elriasztattak. Az angol consul fenyegetőzése nem akadályozhatták meg a' megtámadást. Erre kellemetlen levélváltás következett az angol hatóságok 's a' junta közt, 's ennek folytában a' Portóban lakó angolok annyira megrémültek, hogy consuljuknál gőzöseret esedeztek családjaiknak Vigoba szállíthatására. Casal és Saldanha kir. női tábornokok régi szállásaikon vannak. A' „National“ szerint Coimbrában nagy zendülés tört ki. Das Antas állítól fogdélzakra készül hadastul nyomulni, minden mindazáltal az angolok hir szerint akadályoztatni akarják őt. —

A' Timesnak írják, hogy miután Mello gróf donna Maria királynó lelépését erőlyesen szorgalmazta, Sa da Bandiera iránti tiszteletből a' portói juntának Wylde ezredes által áthozott királynói feltételeket elfogadta, minthogy azonban a' junta visszavetette azokat, nem akar többé tudni semmi egyezkedésről 's a' háboru nyomatékos folytatásához készül. A' királynó valamennyi ellenei közt Mello a' legbefolyásosabb, így legveszélyes nagy összeköttetései által. —

A' britt consul Portóban családostul a' Dueroban fekvő angol hajókra szállt. Nagyon remegtek Terceira hg 's más a' királynóhoz ragaszkodó foglyok életeért. Hirszerint Portugalia és Spanyolország közt egyezkedés létesült, melynél fogvást utóbbi amannak 14 ezer fegyverest rendelkezése alá bocsát.

SPANYOLORSZÁG. A' romai udvar a' spanyol egyházi viszonyok kiegyenlítését 's a' Spanyolország és szent-szék közt létezett barátságos közlekedés visszaállítását szem előtt tartván, pápai követet küldött Madridba, kinél is maj. 30kán különféle udvaroltak. Leridában Pejo de Termes egyházi főtisztviselők udvaroltak. Leridában Pejo de Termes pártfőnököt ép azon pillanatban, midőn kémei egyikével szökni akart, elfogták — Sanquessoban maj. 24kén este a' parasztok felzendültek, 's katonaságnak kellett előnyomulni a' béke helyreállítása végett. Három parasztot megöltek, tizennégyet többé kevésbé megsebesítettek. Az esemény nem volt politikai színű, hanem csak követkevénye az őrség elleni ingerültségnek, melyet más nap mással kellett fölvaltani.

Tristany és Ros de Eroles halála óta nem mutatkoznak nagyban carlista csapatok. Reményüket azonban mégsem vesztek el. Most azt állítják Tristanyról, hogy épen nem vesztek el valami különös hadügyes vezért benne 's könnyen találhatnak még képesb embert is, — csak hogy tekintélye a' cataloni felsővidéki lakosok előtt megdönthetetlen. Az előhaladt kor hatása a' különben konok természetű férfira nem kevés mértékben kezd mutatkozni, tünedezvén tőle a' vas akaratu erő 's munkásság, melyek őt előbb jellemzék. Elfogatása is leginkább vigyázat hiányból történt, mi különben nála soha nem volt tapasztalható. — Most a' másod rangu főnökök a' megürült parancsnokságot egy más közt felosztották. Ezen főnökök mindnyájan igen szikilköndnek pénz dolgában, mi nélkül semmihez nem foghatnak. De egyesek annál inkább félhetnek a' széllyelvert csapatok maradványaitól, melyek mindenütt zsákmányolnak 's garzdálkodásukat még sokáig üzhetik. E' közben a' főkapitány parancsot bocsát a' hatóságokhoz, hogy carlista csapatok közlegésekor vészharangot kondítsanak; Mela bandafőnök ellenben kihirdeteti, hogy halállal bünhődik minden, ki a' carlisták benyomulásakor vészharangot kondítani mer. Így a' szegény hatóságok 's lakosok két tűz közt állanak.

A' királynó állítól fogdélzakra szándéka szerint jun. 10én St. Ildefinsoba akar menni, hol is a' nyár egy részét töltendi; a' király, mint mondják — el van határozva Pradoban maradni. Mindazáltal mihelyt a' kabinet módosítatni fog, tüstint Madridba utazik 's a' királyi palotába száll ismét.

A' Portugáliába közbejárásul rendelt hadsereg áll összesen 25 gyalogsági zászlóalyból, 6 ezred lovasból, 6 álgutelepből 's 5 mérnöki századból. — Mind ezek fölött Concha tábornok parancsol. Orzaga tábornok, három zászlóalj élén máris a' portugál határszélhez indult; három más 's egy osztály Mária Krisztina lovasezredéből követik őt.

Madridból majus 30káról írják: a' királynó most este napalkonyat után rendesen lóháton jelenik meg a' Pradoban ipa 's ennek leánya kíséretében. 11 óra tájban meglátogatja a' dalszínházat. A' király ellenben folyvást a' Pradoban mulat, hol nem ritkán a' franczia követ látogatását

fogadja. Tegnapelőtt négy századot a' „Reina Governadora“ (kormányzó királynó Krisztina) ezredéből Prádóba küldötték, állítól fogdélzakra a' király számára. Utóbbi azonban a' sergek illy váratlan megjelente zavarba ejté. A' király erre jelenté, hogy Pradót elhagyva, valamelly tartományi fővárosban szándékozik tartózkodni. A' kormány azonban valószínűleg vonakodni fog ebben megegyezni, sőt né-mellyek szerint az engedelmet határozottan meg fogja tagadni. —

A' tulmérséklik folyvást pártolják a' királyt Faro közlönnyükben 's őt egy idegen diplomata celszövényinek áldozatakép festik. Az Espannol ellenben bizonyosnak állítja, miszerint a' királyi családi villongások oka azon különféle tanácskozványokban fekszik, miket a' király egy bizonyos idegen diplomatával tart, ki azok eredvényit rendesen udvarával közli. „Guizot, Breston gróf, Palmerston lord, Bulwer 's maga Isturiz ezen lap szerint jól tudják: vajjon létezett e' valami valószínűség arra, hogy a' házasság boldog leendő: 's azon okokhoz, melyek már akkor ismértések voltak, még azon formaszéri szándok is járult, hogy megnyerjék a' férjet ármányos czélfők eszközeiül.

Mivel a' Faro azt állította, hogy az angol követ szándékosan idézte legyen elő a' don Francisco infans családjában előforduló különféle villongások 's egyenetlenségeket ennek következtében az Espannol következő felvilágosítást nyujt: „csakhamar a' mint a' királynó férjhez ment, kinyilatkoztatá atyja előtte azon ohajtását, hogy szeretné unokahúgait uralkodó családbeli hercegek nőjeiül látni. E' végre Párisba folyamodott Maria Krisztina 's néhány nem sikerült kísérlet után ír neki Amália királynó, Lajos Fülöp neje, mikép most teljes lehetetlen kívánságát teljesíteni. Azonban az angol kabinet, mely akkor don Francisco infans családjának kedvezni iparkodott, 's Anglia barátságának hatását bizonyítani akarta, két herceget szerzett, egy olaszt és egy nemetet (?) kik készek valának a' királynó unokatestvérei kezét megkérni. De épen midőn ez a' spanyol udvarral közöltendő vala, hirdették donna Luiza Tereza infansnó összekelése a' franczia herceggel 's az angol kabinet, mely jogosan nem akart abban megegyezni, hogy egy pártfogása alatti kir. herceg álljon versenytársal egy magányszemély mellett, nem tartotta tanácsosnak azt közölni, mit ő a' Francisco infans családjá javára kieszközölt.“ —

Ismét egy általános bűnfelelésről beszélnek, mely legközelebb ki fogna hirdettetni. Granadában drágaságnimatti nyugtalankodások fordultak elő, melyeknél főkép a' nők szerepeltek; a' zendülésnek egyébiránt semmi veszélyes jelleme nem volt.

ANGLIA. A' kormány megparancsolá, hogy a' „Geyser“ gőzkorvett annyi lőszer és 32 fontos golyóval, mennyit csak elbir, rakassék meg 's tüstint egyenesen Lissabon felé indíttassék. Napier admirál csakugyan Lissabonban fog működni.

A' kir. testőrségi tiszték maj. 28kán újra megnyiták a' Regents-parkban nagy vásárukat a' szükségét szenvedő irlandiak és skótok fölségelésére. A' bódékban első rangu hölgyek vitték az eladónók szerepét. Legelső látogatók közt valának a' királynó és Albert herceg. Gazdag jövedelemre számítanak, miután már az máj. 27kén 3300 ft stlgre rugott. A' devonshirei herceg azon bódéhoz lépven, hol Londonderry marquisnó árult, ennek keztyűjét kérte eladóba; a' marquisnó levoná azt balkezéről 's átadá a' hercegnek, ki 100 ft stlgnnyi bankjegyet adott érte. Erre a' többi bódéhoz is ment, 's a' számára kiszemelt apróságokat teli kéz arannyal fizette; pedig a' herceg már előbb 1000 font sterlinget adakozott az irlandi szegéjyek számára szánt segélyi tőkepénz-növelésre.

Konstantin orosz nagyherceg az udvar és főnemes-ség részről nagy kitüntetésekben részesült. Ő cs. fensége sokat közlekedék a' miniszterekkel, kik közül már többet meg is látogatott. — A' Times most a' parlamentfeloszlást junius végére állítja, reméli, hogy az új választások a' széna 's gabnatarakás közt be fognak végeztetni 's egy rövid kiegészítő ülésszakot jósol az őszre. — Most már a' nők is gyakrabban kezdenek áttérni a' kath. vallásra; így legközelebb két főrendű hölgy ment e' részben példával elő, kiknek egyike Gordon kiaszszony, nővére a' már februárban általtért puseyista papnak.

Az Irlandból érkező tudósítások mindinkább kedvezőbben hangzanak. A' szapora halomás megszűnt, a' katonaság 's rendőrség közbejárulta csak kamar véget vetett az ittott jelenkezett lázadási mozgalmaknak. A' folyvást igen nagyon kedvező időjárás valamennyi szivet megörvendezteté 's édes reményeket gerjeszte bennök, egyszersmind üdvösen hatván az elhatalmazott betegségek ellen is. Most már ott is esőkent a' gabnaár, 's még sokkal alacsonyabbra süllyedését remélhetni; köztudomásu, hogy a' minapi árszoktetések mesterségesen voltak előidézve; pedig kétség-telen hogy nemcsak nagy gabnamennyiségek érkezendnek Amerika 's Oroszországból, hanem hogy a' haszonbérlok-

nél is tetemes készletek léteznek. Így az uzsoráskodó gabnatozások, kik folyvást még nagyobb árat várták a gabnának, most már elcsúszhatnak.

Mialatt O'Connell Genuában elhunyt, azon hír terjedt el Dublinban, hogy ő mint kormányzója az irlandi nemzeti banknak, 60-70 ezer ft stllyel maradt az utóbbinak adós. Azonban a bankszámadásokból kiviláglik, hogy O'Connell csak 4 ezer ftal tartozik neki, ellenben a bank tőle 7500 ft stllyeni életbiztosításokat s ezenfölül még egyéb pénzeket bir kezei közt. Hagyományában nem találták azon tömérékincseket, miknek olly nagy hire volt.

O'Connell csodálói Londonban elhatározták, annak holttestét, ha ez utjában Irland felé Londonon vitetik ke-

resztül, ünnepélyes gyászmenettel fogadni. A londoni kati. papság nagy gyászmisét fog érte tartani. O'Connell nem halt meg gazdagon, noha még nem tudják egészen mit hagyott. Legidősb fija Móricz öröklő a derryanei családlakot, legifjabbik Dani 5 ezer ft stlget kap; Morgan O'Connell, ki jövedelmes hivatalt bir az irlandi törvényszéknél, a végintézetben nem említettik.

POROSZORSZÁG. Jun 2kán, három napi elénk vitatkozás után, a poroszországyűlési másodkamra következő határozatot állapított meg: „ő felsége a király legalázatosabban kéresek meg, miszerint tekintettel az előbbi törvényhozásra, s czélszerűségi és belső szükségleti okokból az egyesült országgyűlés másodévenkénti összehiva-

tását mondja ki.“ E szerint a porosz országgyűlés minden második évben fogna tartatni s még ez is sokkal jobb, mint habár évenként igérik tartatni az országgyűlést, de törvényleg nem biztosítják. Az évenkénti tartás mellett szinte többség (13 szónyi) nyilatkozott 260 szó állván 247 ellen; miután azonban a porosz országgyűlési szabályok szerint végzés hozásul a szavazatok kétharmada kívántatik, utóbbi indítvány határozatba nem mehetett. Az uri rend tagjai először jelentek meg nagy számmal vendégekül a másod kamarában szavazások alatt, mely jog mind a kétrendő kamaratokra kiterjesztett, s élénkül vőnek részt taglejtések által az eredményben. Az országgyűlés, mely jun. 6kán vala berekesztendő, egész 13kaig (egy más levél szerint 19kaig) halasztatott el.

49ik szám.

É R T E S Í T Ó.

1847.

A' gőzösök járása 1847. június 15étől kezdve:

Pestről Bécsbe naponként; indulási idő a páratlan számú napokon — mint jun. 15, 17, 19, 21, 23, 25, 27, 29én—reggeli 5 óra.

A' páros számú napokon pedig, mint jun. 16, 18, 20, 22, 24, 26, 28, 30án, az indulás órája: déli 12 óra.

„ **Pozsonyba** indul gőzös minden másodnap, és pedig páros számú napokon, u. m. jan. 16, 18, 20, 22, 24, 26, 28, 30kán. Indulási idő reggeli 5 óra.

„ A' naponként reggeli öt órakor elinduló hajók a Gönyő és Győr között járó gőzösekkel összeköttetésben vagnak.

„ **Zimonyba** hétfőn, Tittelnék lejárát- és Eszéknék felmenet-utoni érintésével.

„ „ kedden Eszéknék lemenet- és Tittelnék felmenet-utoni érintésével.

„ „ csütörtökön egyenesen oda és vissza.

„ „ pénteken, Tittelnék lemenet- és Eszéknék felmenet-utoni érintésével.

„ „ szombaton, Eszéknék lemenet- és Tittelnék felmenet-utoni érintésével.

„ **Drenkovaig** vasárnap és szerdán.

Ezen gőzöseknek indulási idejük reggeli 5 óra.

Őszszeköttetési járásek Konstantinápolylyal- és Odesszával:

Vasárnap, június 20kán az oláh részen Konstantinápoly- és Odesszával.

Vasárnap, június 27kén a török részen Konstantinápoly és Odesszával.

„ Nagyon kéretik az uti-podgyásznak a Bécsbe járandó hajókra legfeljebb déli 11 óráig, Pozsonyba, Gönyőre, és Pestről lefelé járandókra legfeljebb estvél 8 óráig indulási nap előtt a hivatalban feladatása, minthogy a déli 11 óra után és illetőleg reggel a hajók elindulásuk előtt hozatottak, csak a következő gőzössel szállíthatnak le, a hajókról egyenes felhozás pedig épen azok indulása előtt nem engedethetik meg. Pesten, június 1jén 1847.

Gőzhajózási hivatal. 3-5

Csődület.

A' Mármaros vármegyébe keblezett A. sugatagi és királymezői elemi iskolák tanítói állomására, előbbi 150 pftnyi évi fizetéssel, — 11 ft. 12 kr. réthelyett, — 8 köböl tűzifa, és 80 font só-járulékkal, — 18 pozs. mérő, mérőjét 1 ft. 45 kron fizetendő conventiós buzával és szabad lakkal. — Utóbbi 200 pftnyi évi fizetéssel, 15 köböl tűzifa, és 1 mázsa sójárulékkal, — 19 ft. 12 krral réthelyett, — 18 pozs. mérő 4 ft. 45 kr. mérőjét megváltandó conventiós buzával és szabad lakkal, megürülvén, folyamodók, tanítói kiképezetetésük, jöviseletük, eddigi szolgálataik, szükséges tudományok és nyelv- főleg zene-isméretük felőli bizonyítványokkal ellátandó folyamodványait a' mármarosi kir. kamarai igazgatóságnak f. é. június utolsó napjáig adják be. Kelt Szigeten, 1847. majus 6án. 3-3

F ö l h i v á s

az első magyar Tiszagőzhajózási-társaság második részvényrészeleinek befizetésére

A' t. cz. részvényesek tisztelettel felszólítanak a' 2dik 20 száztől részvényrészeletnek folyó 1847diki július 29dikétől augusztus 14dikéig befizetésére. — A' befizetések történnék: Pesten, Wodianer és fia irodájában, Debreczenben Rickl Anzelmnél, Miskolczon Fazekas Lászlónál, Szegeden Wodianer és fia irodájában. Kelt Pesten, június 9dikén 1847. A' választvány által. 2-3

M e g h i v á s.

Minthogy Pünköszt másod napján mint az évenkénti családgyűlésre egyezségileg kitűzött határnapon a' t. cz. Wattay család tagjai kellő számmal meg nem jelentek, és időközben a' család közös leveleinek gondviselője meghalt, a' tisztelt család tagjai kéretnek, hogy pörkérdések s más tárgyak iránt szükséges tanácskozás és intézkedés végett f. évi september 12kén d. e. 9 órakor Pesten a' család ügyigazgatója szállásán minél számosabban megjelenni méltóztassanak. 1-3

Nyilvános intés.

Legközelebb ollytán eset fordulván elő, hogy a' gőzösek egyikénegy rakasz, mellynek tartalma „szagos olajak s gyógyszer táráruk“nak nyilvánítottak, mindazáltal „gyulékony folyadék ből“ állott, utazás közben meggyult s csak legnagyobb erőfeszítéssel sikerült a' rakaszt a' raktárból kivitetni, s hajót és összes rakományt, nagy szerencsétlenségtől megmenteni: ennek következtében kénytelennek látja magát az igazgatóság az 1847ki teherárjegyzéki 12d. §ra utalólag megkérni s illetőleg figyelmeztetni a' t. közönséget, miszerint ollyan tartalékokat, melyekben főlegétő vagy gyulé-

Szerkesztő Helmezy Mihály. — Nyomatik Trattner-Károlyi betűvel, uri-utca 453. szám.

kony anyagok foglaltatnak, az e' czélra különösen meghatározott vörösnymatu levelkékkel ellássák, s valódi tartalmukat mondják be, ellenkező esetben, ha eltitkolás földöztetnek föl, vagy valamely szerencsétlenség támadna belőle, a' fenemített árjegyzék 12d. pontjánál fogva: melly szerint nemesak 200pftnyi büntetés van mázsánként a' tarsaságit nyugpénzintézet javára szabva, hanem az általadó vagy elküldendő még minden eredhető kárért is felelős s annak teljes megfizetésére köteles, az általadó vagy küldendő ellen mindentekintet nélkül törvényes lépés tétetik. Pest június 18kán 1847.

A' gőzhajózási hivatal. 1-3

Arverési hirdetvény.

A' zombori tekintetes kir. kincst. főigazgatóság rendeletéből a' tiszamelléki kir. kor. uradalom keblében helyzetett magszakadási nemes udvartelek az illető községek közlegelőin használandó s alább kitett számszerintü szarvasmarhák és juhok szabad legeltetési jogával együtt az 1847dik évi junus hó 28dik (huszonnyolcadik) napján Ó-Becsen a' kir. kincstár tisztartói irószobájában, délelőtti órákban tartandó nyilvános árverés útján a' legelőket igézőnek 1847. évi november 1ső napjától kedve számítandó egy évre haszonbérbe adandók lesznek, ugymint:

Folyó szám	Névszerint.	belső állományok		szántóföldek		szabad legeltetési jog.	
		2200 köböl számitott lánczok.	ööl számitott	szarvasmarhákra.	juhokra		
1)	Mártonyoson és határában	1	61 ¹⁴ / ₂₂₀₀	40	150		
2)	Ugyanott	—	60 ²⁹ / ₂₂₀₀	40	150		
3)	Zentán és határában	1100 ²²⁰⁰	66 ¹⁴ / ₂₂₀₀	30	100		
4)	Adán és határában	130 ²²⁰⁰	45	30	100		
5)	Moholy helység határában	—	63 ¹⁶⁶⁰	40	150		
6)	Moholy helység határában és helységben	1506	38 ¹⁰⁴⁸	30	100		
7)	Ó-Becsen és határában	4369	359 ¹⁶⁹⁵	180	630		
8)	Földváron és határában	11460	174 ⁴⁷⁵	90	450		
9)	Szent-Tamáson és határában	1100 ²²⁰⁰	78 ⁷⁷ / ₂₂₀₀	50	180		

A' bérleti szándékozók ezen árverésre a' szükséges 100tól 10 pengő f. t. számitott bánatpénzzel, az ismételten pedig tulajdon javaikról szóló hiteles bizonyítványokkal vagy kezesekkel, a' fennevezett napon és helyre hivatalosak olly megjelgyzéssel, hogy a' kifejeendő körülmények szerint a' nevezett külső udvartelek kisbér részlegekben is bérbe fognak adatni.

Egyébírát az árverési határnapig lepecsételve beküldendő írásbeli ajánlatok is fogadtatnak el, és a' bérlet föltételei eleve megtudhatók lesznek mind a' tettes zombori kincstári főigazgatóságnál, mind az illető ó-becei kir. kincst. tisztartóság hivatalánál.

Végre még hozzá adatik: hogy az árverés bevégetezése után semmi ajánlat nem fogadtatik ugyan el, ellenben ha a' kincstári uradalom az árverés eredményében bámi oknál fogva nem nyugodnék meg, fentartja magának a' fennebbi telkekre nézve szabad rendelkezési jogot. 3-3

Hirdetvény.

A' nagy. magy. kir. udv. kamara rendeletéből közhírré tétetik: hogy a' Huszti k. kamarai uradalomhoz tartozó regálék és haszonvételek, ugymint:

Koronai Huszti mező városában:

- 1) A' sőr-és pálinkafőzés, a' mészárszékekkel, ahoz kivántató épületekkel és számszámokkal együtt;
- 2) A' nagy-ági hidvámszedési jog, a' Lidmelléti vámos-házakkal és koresmáltatási joggal együtt;
- 3) Huszt-baranya nevű telepedési helyen valamint az ottani sóaknáknál a' szabadkoresmáltatási jog;
- 4) Ugyanott a' mészárszék;
- 5) Csebrény nevezetű telepedési helyen szabad italok használtatási joga;
- 6) A' huszti piacon a' nagy vendégfogadó-épület alatti első kalmár-köböl;
- 7) Ugyan mellette levő 2ik és 3ik kisebb köbölök;

Tétesőn:

- 8) Az uradalmi mészárszék;
- 9) Az uradalmi mészárszék;
- 10) Az uradalmi koresmáépület szabadkoresmáltatási joggal;
- 11) Az uradalmi mészárszék;

Száldoboson:

12) Az uradalmi koresma ahoz való állással együtt;

13) A' mészárszék;

Bustyaházán:

14) A' faluban és a' sóházbeli telepedési helyen levő két koresma;

15) Az uradalmi mészárszék;

Talaborfalván:

16) Az uradalmi koresmához szabad italmérsi joggal;

17) Az uradalmi mészárszék;

Dulfalván:

18) Az uradalmi koresmához szabad koresmáltatási joggal;

Kerekhegyen:

19) Az uradalmi mészárszékés

Gernyésen:

20) Polyánka nevű 12 holdnyi irtvány

f. e. junus 30kán (harminezadikán) Huszton tartandó másodszeri nyilvános árverés útján csakugyan folyó 1847d. évi november elsőől kezdendő három évre haszonbérbe fognak kiadatni. Kiknek tehát azok kibérlésére kedök lenne, a' fencírintett napra és helyre szükséges 10 precentnyi bánatpénzzel fölkészülve meghivataok. A' szerződési föltételek a' huszti kir. kamr. tisztartóságnál megtudhatók, Budán június 2kán 1847. 2-3

Gabonár váltógarasokban.

	Tisztában	Kétszeres	Rozs	Arpa	Zab	Kukorica
Pesten, junius 11. (pesti m.)	520-565	—	—	—	—	—
Veszprém, „ 11. (pozs. m.)	320-360	290-310	280-290	230-235	90-91	230-240
Baja, „ 4.	281-292	—	—	—	—	—
Győrött, „ 5.	320-360	290-300	280-300	220-230	98-100	230-240
Mosonyban, „ 10.	320-370	260-280	255-280	190-210	102-112	208-230
N.Szombatban, „ 8.	310-400	—	—	—	—	—
Pozsonyban, „ 8.	320-355	—	—	—	—	—
Miskolczon, „ 3.	420-425	390-395	375-380	255-260	94-95	270-280